

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

SECȚIA ÎNTÂI

CAUZA FORUM MARITIME S.A. împotriva ROMÂNIEI

(Cereri conexate nr. 63610/00 și 38692/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

4 octombrie 2007

Copie conformă (cu originalul)

Strasbourg **4 OCT. 2007**

S. NIELSEN

Grefier de Secție

Semnat indescifrabil

Aceasta hotărâre va deveni definitivă în condițiile prevăzute articolului 44

§ 2 din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Forum Maritime S.A. împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția întâi), reunită într-un complet format din:

D-nii.C.L. ROZAKIS, *președinte*,

L. LOUCAIDES,

C. BÎRSAN,

D^{na} N. VAJIĆ,

DI. A. KOVLER,

D^{na} E. STEINER,

DI. S.E. JEBENS, *judecători*,

și dl. S. NIELSEN, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu la 13 septembrie 2007,

A pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la această dată :

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află două cereri (nr. 63610/00 și 38692/05) îndreptate împotriva României, prin care o societate comercială de drept panamez cu sediul în Panama și Pireu (Grecia), Forum Maritime S.A. (« reclamanta ») și – în ce privește numai prima cerere – dl. Stelios Katounis, rezident grec, acționar al reclamantei și președinte - director general al acesteia (« S.K. »), au sesizat Curtea

la 1 august 2000 și la 14 octombrie 2005 respectiv în temeiul articolului 34 al Convenției de Protecție a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului (« Convenția »).

2. Reclamanta și S.K. au fost reprezentate de domnii N. Scorinis și J. Vrellos, avocați din Pireu, și de domnii S. Dragomir și A. M. Lefter, avocați din București. Guvernul român (« Guvernul ») este reprezentat de agentul acestuia, dl. R. H. Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Reprezentanții domnului S.K., decedat la 4 ianuarie 2002, au informat Curtea la 10 mai 2004 că moștenitorul prezumtiv al clientului lor a refuzat beneficiul succesiunii, că nu știe dacă mai există și alte persoane îndreptățite la succesiune și că nu vor mai reprezenta pe viitor decât pe reclamantă. Văzând aceste elemente, Curtea reține că reclamanta continuă singură procedura în fața Curții.

4. Reclamanta susținea în special că derularea procedurii civile, a procedurii penale cu constituire de parte civilă și a procedurii comerciale pe care o înaintase spre a obține rambursarea de la o bancă a unei sume de 25 milioane de dolari americani (« USD ») îi cauzaseră o încălcare a dreptului față de bunurile sale, a dreptului la un proces echitabil și a dreptului de acces la un tribunal. Ea se plângea de asemenea de inegalitatea armelor și de lipsa

independenței procurorilor români însărcinați cu procedura penală precum și de durata excesivă a procedurii comerciale.

5. La 28 octombrie 2003 și la 18 mai 2006 respectiv, Curtea a hotărât să comunice cererile Guvernului. Cu aplicarea articolului 29 § 3 din regulamentul său, aceasta a decis, la această din urmă dată, să examineze conexat admisibilitatea și fondul.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

A. Fapte legate de un virament bancar de 25 milioane de USD

6. În primăvara 1993, reclamanta a intrat în negocieri cu Guvernul legat de privatizarea flotei comerciale a României.

7. Prin telefaxul din 3 mai 1993, ministrul român al transporturilor a invitat conducătorii societății reclamante să angajeze discuții și a recomandat insistent desemnarea unui om de afaceri, numitul F.T., ca intermediar însărcinat cu negocierile între părți.

8. La 18 mai 1993, reclamanta a încheiat cu societatea C.N.M. Petromin S.A., compania maritimă a Statului român (« Petromin »), un contract prin care se angaja să participe la creșterea de capital a

acesteia. Contractul în chestiune prezenta o clauză rezolutorie care obliga Petromin să obțină autorizațiile cerute de către autoritățile române într-un termen de 45 de zile sau în alt termen asupra căruia părțile ar putea conveni în scris.

9. Prin telefaxul din 17 iunie 1993, banca comercială Ion Țiriac («BCIT»), însărcinată cu derularea operațiunilor bancare legate de contractul sus-menționat, a informat reclamanta că prima rată datorată în baza contractului urma să fie virată într-un cont – al cărui număr l-a indicat – deținut în comun de S.K. și F.T. În ordonanța de neînceperea urmăririi penale pe care a pronunțat-o la 22 iunie 2000 ca urmare a unei plângeri penale a reclamantei, procurorul competent a remarcat că o expertiză grafologică dispusă de Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție ajunsese la concluzia că acest telefax era un fals fiindcă la data la care fusese trimis, contul bancar nu era încă deschis și semnătura funcționarei de la BCIT fusese copiată cu ajutorul unui scanner.

10. Printr-o sentință din 18 iunie 1993, judecătoria Constanța a admis cererea prin care Petromin solicitase autorizația de a proceda la o mărire de capital printr-un aport al reclamantei.

11. La 22 iunie 1993, F.T. a deschis un cont bancar la BCIT. Din documentele BCIT reiese că F.T. era titulara acestui cont și că S.K.

era împuternicit să efectueze operațiuni în cadrul acestui. Totuși, acesta din urmă nu a depus specimenul semnăturii sale la BCIT.

12. Între 23 și 30 iunie 1993, S.K., acționând în numele reclamantei și în virtutea contractului din 18 mai 1993, a transferat 25 de milioane de USD în contul deschis de F.T. Borderoul de transfer îi desemna pe S.K. și F.T. ca fiind beneficiarii acestei operațiuni.

13. La 30 iunie 1993, BCIT a emis un certificat precizând că, în cadrul operațiunii Petromin - Forum Maritime, o sumă de 25 milioane de USD fusese transferată într-un cont deschis la agenția sa din București și că « [această] sumă era[fusese] înregistrată conform instrucțiunilor primite de la emitentul ordinului extern și va fi [urma să fie] utilizată conform indicațiilor emitentului ordinului ».

14. Având în vedere că Tribunalul județean Constanța anulasе printr-o decizie din 6 august 1993 sentința pronunțată la 18 iunie 1993, contractul din 18 mai 1993 a fost reziliat. Cu toate acestea, Petromin și reclamanta au continuat să negocieze până în martie 1995, epocă la care Guvernul a informat reclamanta că urma să fie imposibil să se obțină autorizațiile necesare.

15. Între 1993 și 1995, în baza unei procuri sub semnătură privată emisă de S.K. la 14 septembrie 1993, F.T. a efectuat mai multe viramente din contul în cauză. Conform Guvernului și unei ordonanțe de neurmărire date la 22 iunie 2000, cea mai mare parte a

viramentelor în cauză au fost realizate către diferite conturi pe care reclamanta și societăți legate de aceasta le dețineau în străinătate.

16. La 12 iulie 1996, F.T. a solicitat BCIT să închidă contul în cauză și a lichidat soldul acestuia, în sumă de 40.486 USD.

17. La 6 februarie și la 8 iulie 1997, reclamanta a invitat BCIT să transfere într-un cont pe care ea îl deținea la o agenție a acestei bănci din Ploiești suma de 25 milioane de USD care fusese depusă în iunie 1993. Ea nu a primit nici un răspuns de la BCIT.

B. Procedura civilă contra BCIT și Petromin

18. La 13 mai 1998, deoarece BCIT nu a urmat deloc instrucțiunile sale, reclamanta a inițiat o acțiune contra Petromin și acestei bănci la tribunalul județean Constanța. Ea cerea acestei instanțe să pronunțe anularea contractului din 18 mai 1993 pentru încălcarea condițiilor de formă și de fond cerute de lege, să ordone BCIT să transfere o sumă de 25 milioane de USD în două conturi pe care le deținea la două agenții ale acestei bănci și să o condamne pe aceasta la plata unei despăgubiri. Inițial estimate la 50 000 000 lei românești (« ROL »), daunele interese pretinse de reclamantă au fost cifrate la 149 125 000 USD la 8 iulie 1998 și fixate la 64 401 331 USD la 19 august 1998.

19. Cu ocazia ședinței din 1 iunie 1998, la care fusese citată să se prezinte fără ca suma pentru taxele de timbru aferent acțiunii pe care ea o introdusese să îi fi fost cerută, reclamanta a achitat suma de 1 095 000 ROL cu acest titlu.

20. La 9 septembrie 1998, tribunalul județean a amânat examinarea pe fond a cauzei și a audiat părțile asupra excepției pe care pârâtele o ridicaseră legat de suma datorată de reclamantă cu titlu de taxă de timbru. În această privință, reclamanta susținea că tribunalul trebuia să îi califice natura cererii de chemare în judecată pentru a stabili suma în cauză și că cea care fusese formulată legat de transferul bancar avea ca obiect o obligație de a face și nu o obligație de a da căci ea era titulara a două conturi deschise la agenții BCIT. În opinia ei, o asemenea cerere se întemeiază pe articolul 13 din Legea nr. 146/1997 cu privire la taxele de timbru (« Legea nr. 146/1997 ») și era deci supusă unei taxe de 20 000 ROL. Pârâtele au contestat încadrarea juridică reținută de reclamantă.

21. Printr-o încheiere interlocutorie din 10 septembrie 1998, tribunalul județean Constanța a apreciat că cererea de transfer a sumei de 25 milioane de USD într-un cont bancar al reclamantei se califică ca fiind o cerere de plata a acestei sume adresate către BCIT și că avea ca obiect o obligație de a da. A dedus de aici că

reclamanta datora, cu titlul acestei cereri, o taxă de timbru proporțională cu suma solicitată și i-a acordat un termen care expira la 7 octombrie 1998 pentru a se achita această taxă de timbru. Suma totală a taxelor de timbru datorată pentru examinarea pe fond a cererii de transfer și a cererii de despăgubiri se ridica la 15 176 283 750 ROL. Decizia în cauză nu putea fi contestată independent de sentința instanței care se pronunța pe fond.

22. Printr-o sentință din 16 octombrie 1998, tribunalul județean Constanța a declarat acțiunea reclamantei inadmisibilă fără a-i examina fondul, sub motiv că reclamanta nu plătise taxele de timbru.

23. Printr-o hotărâre din 28 ianuarie 1999, Curtea de Apel din Constanța a admis apelul introdus de către reclamantă. Apreciind că se făcuse o aplicare greșită a legii nr. 146/1997, ea a anulat sentința din 16 octombrie 1998 și a dispus o nouă examinare a cauzei. Ea a considerat că se aplica articolul 20 § 4 din Legea nr. 146/1997, în virtutea căruia instanțele trebuiau să examineze pe fond cererile cu care erau sesizate de îndată ce taxa de timbru aferentă fusese plătită, chiar dacă reclamantii și-ar fi modificat pretențiile ulterior. Ea a adăugat că instanța de trimitere trebuia să stabilească suma datorată de reclamantă cu titlu de taxă de timbru aferent cererii pe care aceasta o formulase cu privire la transferul sumei de 25 milioane de USD.

24. Părțile pârâte au făcut recurs la Curtea Supremă contra hotărârii Curții de Apel. Ele susțineau că articolul 20 § 4 din legea citată anterior nu era aplicabil deoarece reclamanta nu plătitise integralitatea taxei de timbru corespunzătoare sumei tuturor capetelor de cerere ce figurau în cererea introductivă de instanță, înregistrată la grefa instanței, și anume 3 235 000 ROL, din care 3 215 000 ROL pentru al treilea capăt de cerere, acela care se referea la daunele interese.

25. Printr-o hotărâre din 10 februarie 2000, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul părților pârâte și a confirmat temeinicia sentinței din 16 octombrie 1998. Apreciind că dispoziția aplicabilă era articolul 20 § 2 și nu articolul 20 § 4 din legea citată anterior, ea a conchis inadmisibilitatea acțiunii reclamantei întemeindu-se pe articolul 20 § 3 din legea în cauză. În opinia sa, Curtea de Apel din Constanța interpretase în mod extensiv articolul 20 § 4 deoarece reclamanta nu achitase nici suma taxei de timbru datorate pentru cele trei capete de cereri figurând în acțiunea introductivă de instanță, nici suma stabilită de tribunalul județean Constanța în încheierea interlocutorie din 10 septembrie 1998.

**C. Plângerea penală cu constituire de parte civilă îndreptată
împotriva F.T. și a directorului BCIT**

26. La 30 decembrie 1997, avocații reclamantei și ai lui S.K. au sesizat parchetul printr-o plângere penală cu constituire de parte civilă îndreptată împotriva F.T. și a directorului BCIT, pe care îi acuzau de escrocherie și cărora le cereau, cu titlu de daune-interese, 25 de milioane de USD plus dobânzile aferente. Reclamanta și S.K. susțineau că nu autorizaseră niciodată pe F.T. să facă transferuri din contul lor, pe care îl calificau drept cont de garanție blocat, și afirmău că BCIT știa că acest cont avea o destinație specială.

27. Însărcinat să supravegheze soluționarea plângerii, Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a ordonat administrarea unei expertize grafologice a scrisorii din 17 iunie 1993 și a procurii din 14 septembrie 1993 precum și realizarea unei expertize contabile de către trei experți respectiv desemnați de parchet, de reclamantă și de S.K., și de F.T. și de directorul BCIT. Expertul numit de reclamantă și S.K. a contestat ulterior concluziile raportului de expertiză contabilă. Parchetul a invitat de asemenea avocații reclamantei și ai lui S.K. să prezinte documente în susținerea plângerii clienților lor.

28. La 14 septembrie 1999, parchetul a autorizat efectuarea de acte premergătoare împotriva F.T. Procurorii însărcinați cu cercetările au procedat la audierea unui anumit număr de martori,

mai ales cu privire la scrisoarea din 17 iunie 1993 și destinatarii transferurilor efectuate de F.T. (a se vedea paragraful 15 de mai sus). Au obținut de la BCIT documente care au fost depuse la dosarul cercetărilor, care se regăseau în mai multe volume la încheierea cercetărilor.

29. În 1999, examinarea plângerii penale în cauză, inițial repartizată lui F.C., a ajuns la procurarea S.R. Conform reclamantei, la o dată neprecizată, F.C. a reluat dosarul cauzei și S.R. a fost mutată de la Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție la Parchetul de pe lângă Tribunalul București fiindcă avea intenția să trimită acuzații în judecată.

30. La 22 iunie 2000, F.C. a dispus o ordonanță de neîncepere a urmăririi penale, punând concluziile că faptele reclamate nu îndeplineau condițiile necesare pentru a fi calificate drept infracțiuni. A precizat, printre altele, că procura din 14 septembrie 1993 se dovedise autentică, că F.T. efectuase transferurile în litigiu în calitate sa de reprezentant al reclamantei și al lui S.K., și că reieșea din expertiza contabilă că, cu excepția unei sume de 686 397 USD, transferurile realizate de F.T. între 1993 și 1995 fuseseră în beneficiul reclamantei și al lui S.K. sau al unor societăți controlate de aceștia.

31. La 1 august 2000, reclamanta a înaintat recursul prevăzut de articolul 278 din codul de procedură penală (« CPP ») contra ordonanței de neurmărire date de F.C. la superiorul ierarhic al acestuia.

32. Prin adresa din 21 decembrie 2000, reclamanta a fost informată că plângerea fusese respinsă în temeiul unei ordonanțe din 4 decembrie 2000 emise de către procurorul șef al parchetului. Această scrisoare arăta că neînceperea urmăririi din 22 iunie 2000 fusese apreciată ca legală și temeinică, și că ordonanța era susceptibilă de recurs la instanțele de fond competente, conform hotărârii nr. 486/1997 a Curții Constituționale. Totuși, ea nu preciza motivele pe care era întemeiată ordonanța.

33. La 17 ianuarie 2001, reclamanta a cerut Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție să îi comunice motivele ordonanței din 4 decembrie 2000 și să îi dea precizări, făcând trimitere la articolele pertinente din CPP, cu privire la recursul menționat în adresa în cauză, termenul în care se putea exercita și instanțele competente să le judece.

34. Prin scrisoarea din 13 februarie 2001, procurorul șef al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a adresat reclamantei o copie a hotărârii nr. 486/1997 a Curții Constituționale, fără a răspunde celorlalte întrebări care îi fuseseră puse și fără a

comunica motivele pe care se întemeia ordonanța din 4 decembrie 2000.

35. Reclamanta a luat la cunoștință motivele acestei ordonanțe în februarie 2005, primind comunicarea observațiilor Guvernului cu privire la admisibilitate și fond la care acestea erau anexate.

D. Procedura comercială contra BCIT

36. La 14 iulie 1997, reclamanta a chemat BCIT în fața tribunalului București. Cu titlu principal, ea cerea acestei instanțe să ordone BCIT să transfere într-un cont pe care îl deținea la o agenție a acestei bănci din Ploiești cele 25 milioane de USD la care se adăugau dobânzile aferente creditului din contul deschis par F.T.

37. Printr-o încheiere interlocutorie din 25 noiembrie 1997, Curtea Supremă de Justiție a strămutat cauza la tribunalul județean Brașov, la cererea BCIT, din motive de bănuială legitimă.

38. La 27 mai 1998, cu ocazia unei ședințe în fața tribunalului județean Brașov care s-a desfășurat în absența avocaților reclamantei, judecătorul însărcinat cu cauza, după ce a l-a udiat pe avocatul BCIT legat de problema calificării acțiunii și taxei de timbru datorate, a stabilit suma acesteia și a amânat cauza pentru o nouă ședință spre a permite reclamantei să o plătească. În ședința din 10

iunie 1998, reclamanta a cerut recuzarea judecătorului pentru încălcarea principiului contradictoriului, în zadar.

39. Printr-o sentință din 27 octombrie 1998, ulterior confirmată printr-o hotărâre pronunțată la 20 aprilie 1999 de Curtea de Apel din Brașov, camera comercială a instanței județene din Brașov a declarat inadmisibilă acțiunea reclamantei sub motiv că aceasta nu se achitase de taxele de timbru datorată.

40. La recursul reclamantei, cauza a fost trimisă în fața Curții Supreme de Justiție, care a fixat prima înfățișare pe 15 februarie 2000. La această dată, reclamanta a cerut o amânare din cauza unei greve a avocaților și Curtea Supremă de Justiție a amânat examinarea cauzei pentru 31 octombrie 2000. Conform reclamantei, greva în cauză s-a terminat la scurt timp după 15 februarie 2000.

41. Printr-o hotărâre din 31 octombrie 2000, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul formulat de reclamantă și a trimis cauza tribunalului județean din Brașov pentru o examinare pe fond. Ea a apreciat că cererea reclamantei ce viza obținerea transferului celor 25 de milioane de USD dintr-un cont în altul avea ca obiect o obligație de a face, și nu o obligație de a da, și că reclamanta nu trebuia deci să plătească decât 20 000 ROL taxă de timbru.

42. La 29 mai 2001, tribunalul județean Brașov a ținut prima ședință după strămutarea cauzei.

43. La 19 noiembrie 2001, tribunalul a decis să conexeze cu fondul excepțiile privind inadmisibilitatea invocate de BCIT și să se pronunțe asupra cererii prin care reclamanta solicita stabilirea dobânzilor aferente la suma de 25 de milioane USD pentru perioada cuprinsă între 1993 și 1998 precum și realizarea unei expertize contabile care trebuia mai ales să servească la calculul sumei taxei de timbru datorate pentru cererea de transfer al acestei sume, formulată în acțiunea introductivă de instanță.

44. După ce a supus BCIT unui interogatoriu, a înlocuit doi experți care refuzaseră misiunea și a anulat un prim raport de expertiză sub motiv că expertul se pronunțase pe fondul cauzei în raportul său, tribunalul județean Brașov, printr-o sentință din 14 aprilie 2003, a admis excepția de inadmisibilitate referitor la lipsa de competență de a acționa invocat de BCIT și a respins acțiunea reclamantei. Tribunalul a apreciat că, dat fiind că obiectul acțiunii se analiza ca o obligație de a face, reclamanta nu putea de drept să ceară instanțelor să ordone BCIT să transfere o sumă prelevată dintr-un cont a cărui titulară era F.T.

45. Printr-o hotărâre din 4 noiembrie 2003, Curtea de Apel din Brașov sesizată de reclamantă a respins excepția de inadmisibilitate ridicată de BCIT, a casat sentința din 14 aprilie 2003 și a retrimis cauza la tribunalul județean Brașov. Ea a apreciat că trebuia să se

distingă între, pe de o parte, dreptul material invocat în acțiunea pe fond și, pe de altă parte, calitatea de a exercita o acțiune în justiție, a cărei titulară era reclamanta, dat fiind că aceasta transferase 25 milioane de USD într-un cont deschis la BCIT, fapt confirmat de certificatul eliberat de aceasta din urmă la 30 iunie 1993.

46. Prima înfățișare după casare în fața tribunalului județean Brașov a avut loc la 10 decembrie 2003. În observațiile sale cu privire la fondul cauzei, reclamanta a susținut că certificatul din 30 iunie 1993 făcea dovada destinației speciale a contului, asupra căruia ea pretindea că avea drept de a dispune exclusiv în calitate de emitentă a ordinului. BCIT a răspuns că nu primise instrucțiuni specifice referitoare la gestiunea acestui cont bancar și că reclamanta ar fi trebuit să-și îndrepte acțiunea sa contra F.T.

47. Printr-o sentință din 22 ianuarie 2004, tribunalul județean Brașov a respins acțiunea reclamantei ca neîntemeiată. A apreciat că transferul de către interesată a sumei în litigiu într-un cont a cărui titulară era F.T. avusese ca efect transferul către aceasta din urmă a proprietății sumei în cauză, și că el putea deci dispune de sumele depuse în cont. Tribunalul a tras concluzia că nici un act sau fapt juridic supus examinării sale nu permitea reclamantei să ceară BCIT să transfere într-un cont al cărei titulară era o sumă prelevată dintr-un cont deținut de F.T.

48. Reclamanta a făcut apel la sentința din 22 ianuarie 2004. Ea a susținut că, permițând lui F.T. să deschidă contul în cauză și să efectueze viramente din acesta, care trebuia să fie calificat drept cont cu destinație specială, BCIT încălcase mai multe norme de prudență bancară, inclusiv propriile sale reguli de funcționare.

49. La înfățișarea din 26 mai 2004, înaintea pledoariilor părților, reclamanta a prezentat noi documente (reprezentând în jur de 500 de pagini), susținând mai ales că transferurile realizate de F.T. între 1993 și 1995 în beneficiul unor societăți pe care le controla nu erau destinate să ramburseze cele 25 milioane de USD în litigiu, ci să efectueze plăți datorate pentru alte contracte.

50. Printr-o hotărâre din 9 iunie 2004, Curtea de Apel din Brașov a respins apelul reclamantei. Ea a apreciat că nerespectarea pretinsă de către BCIT a regulilor de funcționare pe care aceasta și le stabilise, sancționată prin nulitate relativă, nu putea fi invocată de interesată, care era un terț față de raportul de drept bancar care exista între BCIT și F.T., constatând în această privință că documentele referitoare la transferul bancar din iunie 1993 identificau clar contul destinat – cel a cărui titulară era F.T. – și menționau numele beneficiarilor, F.T. și S.K. Ea a pus concluzia că reclamanta nu putea nici să dispună de sumele depuse în contul deținut de F.T. nici să ceară restituirea de către BCIT.

51. La recursul introdus de interesată, cauza a fost trimisă la Înalta Curte de Casație și Justiție (« Curtea de Casație »), care înlocuise fosta Curte Supremă de Justiție. În susținerea recursului său, reclamanta susținea în principal că documentele pe care le depusese la dosar dovedeau că BCIT știa că contul bancar în litigiu era un cont cu destinație specială și că numai ea putea dispune de sumele depuse în acel cont. BCIT a prezentat un memoriu în apărare la care reclamanta a replicat.

52. La 23 noiembrie 2004, Curtea de Casație a ținut prima sa înfățișare și a amânat cauza pentru 8 martie 2005, spre a permite BCIT să-și pregătească apărarea.

53. În ședința din 8 martie 2005, reclamanta a invitat Curtea de Casație să ia în considerație un anumit număr de documente depuse la dosarul plângerii penale pe care le depusese împotriva F.T. și a directorului BCIT. Ea i-a cerut de asemenea să impună BCIT să se supună unui interogatoriu cu privire la existența unor anumite acte la care banca se referise în observațiile sale și la diverse documente pe care aceasta le prezentase în primă instanță și în apel, și, cu aplicarea articolului 172 § 2 *in fine* din CPC, să o invite să le depună la dosar. Era vorba în principal de documente privitoare la transferuri bancare efectuate de F.T. în beneficiul reclamantei, de cererea acestuia de a i se elibera certificatul din 30 iunie 1993 și de

contractul bancar pe care F.T. îl încheiase cu BCIT. Banca a răspuns că toate actele în cauză figurau deja la dosarul cauzei.

54. Printr-o încheiere interlocutorie din 8 martie 2005, Curtea de Casație a respins cererea de interogatoriu și a ordonat BCIT să verifice dacă depusese la dosar documentele menționate în observațiile sale în apărare și, în caz contrar, să le prezinte.

55. La 23 martie 2005, spre respectarea încheierii interlocutorii susmenționate, BCIT a depus la dosar și a comunicat reclamantei mai multe documente care erau, conform ei, cele a căror prezentare o cerea reclamanta. Era vorba mai ales de cererea de deschidere a unui cont personal la BCIT pe care F.T. o formulase la 22 iunie 1993, de cea prin care fusese solicitat certificatul eliberat la 30 iunie 1993 și de documente legate de transferuri în sumă totală de 10 226 816 USD realizate de F.T. în beneficiul reclamantei. La 25 martie 2005, reclamanta a cerut Curții de Casație să rectifice și să completeze textul încheierii interlocutorii din 8 martie 2005 menționând acolo motivul respingerii cererii sale de interogatoriu și somația făcută către BCIT de a prezenta documentele solicitate în cazul în care acestea nu ar fi fost deja depuse la dosar. La 30 martie 2005, reclamanta a prezentat un anumit număr de documente și a solicitat transmiterea lor de urgență către BCIT, conform aceleiași proceduri

ca aceea care fusese folosită spre a face să îi parvină actele acestei bănci.

56. Cu ocazia ședinței din 5 aprilie 2005, Curtea de Casație a pronunțat o încheiere interlocutorie prin care a modificat textul încheierii interlocutorii din 8 martie 2005, adăugând acolo că cererea de comunicare de acte îndreptată împotriva BCIT fusese admisă. Ea a indicat de asemenea că cererea de interogatoriu fusese respinsă ca nepertinentă și că reclamanta nu demonstrase, așa cum cerea articolul 174 din CPC, că banca disimulase sau distrusese documentele solicitate. Ea a audiat ulterior părțile cu privire la fondul recursului și a amânat cauza pentru 19 aprilie 2005 pentru a delibera și a le da posibilitatea de a pune concluzii.

57. Printr-o hotărâre din 19 aprilie 2005, Curtea de Casație a respins recursul reclamantei întemeindu-se mai ales pe documentele aferente deschiderii contului bancar de către F.T. și pe transferurile bancare realizate la finele lui iunie 1993. Subliniind că reclamanta nu dăduse instrucțiuni complementare către BCIT cu ocazia realizării transferurilor în cauză sau ulterior, ea a apreciat că banca nu putea fi considerată responsabilă de faptul că F.T. dispusese de sumele depuse în contul al cărei titulară era și că aceste transferuri erau unicele operațiuni juridice care fuseseră încheiate între reclamantă și bancă.

58. Printr-o hotărâre din 16 martie 2006, Curtea de Casație a respins contestația de anulare a hotărârii din 19 aprilie 2005 introdusă de reclamantă, sub motiv că mijloacele invocate de aceasta nu constituiau o cauză de anulare a unei hotărâri definitive în sensul CPC.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

1. Dispozițiile referitoare la taxele de timbru

59. Dispozițiile pertinente în materie sunt citate în hotărârea *Iorga împotriva României* (nr. 4227/02, §§ 22-25, 25 ianuarie 2007). De altfel, articolele următoare din Legea nr. 146/1997 cu privire la taxele de timbru, așa cum erau redactate înainte de modificarea lor prin Legea nr. 195/2004, sunt de asemenea pertinente.

Articolul 13

« Acțiunile și cererile în justiție al căror obiect nu poate fi evaluat în bani (...) se supun unei taxe de timbru de 20 000 ROL. »

Articolul 20

« 1) Taxele de timbru se plătesc anticipat.

2) Dacă taxa judiciară de timbru nu a fost plătită în cuantumul legal, în momentul înregistrării acțiunii sau cererii, ori dacă, în cursul procesului, apar

elemente care determina o valoare mai mare, instanța va pune în vedere petentului să achite suma majorată până la primul termen de judecată. În cazul când se micșorează valoarea pretențiilor formulate în acțiune sau în cerere, după ce a fost înregistrată, taxa judiciară de timbru se percepe la valoarea inițială.

3) Neîndeplinirea obligației de plată până la termenul stabilit se sancționează cu anularea acțiunii sau a cererii.

4) Dacă în momentul înregistrării sale acțiunea sau cererea a fost taxată corespunzător obiectului său inițial, dar a fost modificată ulterior, ea nu va putea fi anulată integral, ci va trebui soluționată, în limitele în care taxa judiciară de timbru s-a plătit în mod legal.. »

2. Codul de procedură penală (« CPP »)

a) Dispozițiile referitoare la accesul avocaților părților la dosarul cauzei penale și la participarea lor la actele de urmărire penală

60. Articolul 172 § 1 din CPP prevede că, în faza de urmărire penală, avocatul învinutului are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală și poate formula cereri și depune memorii. La epoca la care se desfășura procedura penală introdusă de reclamantă și S.K., articolul 173 § 1 din același cod autoriza de asemenea avocatul victimei – chiar dacă aceasta nu se constituise în parte civilă – să formuleze cereri și să depună memorii în cauză. Acesta putea de asemenea să asiste de drept la efectuarea unor

anumite acte de procedură penală – cum sunt prelungirea detenției provizorii a inculpatului, perchezițiile și audierile clientului său – dar trebuia să obțină acordul procurorului pentru altele. Articolul 173, așa cum a fost modificat prin Legea nr. 281 din 24 iunie 2003 (« Legea nr. 281 »), enunță de acum înainte că avocatul părții civile poate asista la desfășurarea tuturor actelor de urmărire penală.

61. Articolul 118 § 3 prevede că fiecare parte la un proces penal are dreptul de a desemna un expert ales de ea pentru efectuarea unei expertize.

62. Articolul 294 § 2 dispune că, în faza de judecată, inculpatul, celelalte părți precum și avocații acestora pot lua cunoștință de actele de la dosarul cauzei de-a lungul întregii proceduri și că instanța de judecată trebuie să respecte principiul contradictoriului.

63. Ținând seama de articolele susmenționate și de practica parchetelor, doctrina consideră că faza de urmărire penală nu este contradictorie, părțile neavând în general cunoștință de declarațiile și observațiile părților care au interese contrarii lor. Întemeindu-se pe articolul 250 din CPP, ea precizează de asemenea că inculpatul nu poate lua cunoștință de integralitatea dosarului de urmărire înainte de încheierea acesteia și că celelalte părți, mai ales partea civilă, nu au acces la acesta decât la efectuarea actelor de procedură – cum este expertiza – pentru care CPP le recunoaște în mod expres acest

drept (I. Neagu, *Tratat de drept procesual penal*, tomul II, p. 34, 2004).

b) Alte dispoziții pertinente

64. Conform articolului 19 § 1 din codul de procedură penală, victima care nu s-a constituit parte civilă în procedura penală poate sesiza instanțele civile printr-o acțiune în daune-interese în vederea reparării prejudiciului cauzat de infracțiune. Procedura în fața instanțelor civile trebuie să fie suspendată până la pronunțarea unei sentințe definitive în procesul penal (articolul 19 § 2). La epoca faptelor, suspendarea era facultativă pentru judecătorul civil dacă acesta avea indicii legat de comiterea unei infracțiuni care putea fi determinantă pentru soluția în cauza civilă, dar ea devenea obligatorie de îndată ce acțiunea penală se punea în mișcare.

65. Articolul 20 § 1 prevede că victima care s-a constituit parte civilă în procesul penal poate introduce la instanțele civile o acțiune în repararea prejudiciului suferit, dacă instanțele penale nu au examinat pe fond cererea sa de daune-interese. În temeiul articolului 22 § 1, autoritatea de lucru judecat legată de hotărârile penale definitive, care se impune tribunalelor civile sesizate cu o acțiune civilă în daune-interese de către victimă, se extinde și asupra stabilirii faptelor ce au făcut obiectul urmăririi penale, asupra identificării autorului acestor fapte și a culpabilității acestuia.

66. Dispozițiile articolului 278 din CPP și cele ale hotărârii din 2 decembrie 1997 a Curții Constituționale referitoare la căile de atac deschise împotriva actelor și hotărârilor procurorilor sunt expuse în cauza *Velcea împotriva României* ((dec.), nr. 60957/00, 23 iunie 2005). Legea nr. 281 citată anterior de modificare a CPP a instituit, printr-un nou articol 278¹, un recurs jurisdicțional (plângere în fața instanței) împotriva hotărârilor de respingere a plângerilor formulate împotriva hotărârilor de neurmărire date de parchet. Această lege, ale cărei dispoziții pertinente au intrat în vigoare la 1 ianuarie 2004, prevedea în articolul IX din dispozițiile sale tranzitorii că rezoluțiile și ordonanțele de neurmărire date de parchete înainte de intrarea acestora în vigoare erau susceptibile de a fi atacate cu plângere în fața instanței, conform procedurii prevăzute în articolul 278¹, într-un termen de un an de la publicarea sa în Monitorul Oficial.

3. *Secretul profesional al avocaților*

67. Articolul 8 din Legea nr. 51/1995 cu privire la profesia de avocat, în redactarea sa în vigoare la epoca faptelor, prevedea că avocații erau supuși secretului profesional sub toate aspectele cauzelor care le erau încredințate, cu excepția dispozițiilor exprese contrarii din lege. Statutul profesiei de avocat pe atunci în vigoare, adoptat de consiliul Uniunii Avocaților din României (« UAR ») și publicat în Monitorul Oficial din 17 octombrie 1995, preciza că

secretul profesional era absolut și că se extindea pe toate domeniile activității profesionale a avocaților. Articolul 5 § 2 din statutul profesiei de avocat, așa cum fusese adoptat de UAR în 2001 înainte de a fi publicat în Monitorul Oficial din 31 mai 2001, prevedea că secretul profesional se referea la toate informațiile de care avocații sau angajații acestora luaseră cunoștință în exercițiul funcțiilor și atribuțiilor lor.

4. Dispozițiile legale privitoare la independența procurorilor

a) Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească

68. Dispozițiile din Legea nr. 92/1992 sunt expuse mai jos așa cum erau redactate la momentul faptelor.

69. Conform articolului 26, Ministerul Public își exercită funcțiile prin procurori constituiți în parchete pe lângă fiecare instanță, sub autoritatea ministrului Justiției. Activitatea Ministerului Public este organizată conform principiilor legalității, imparțialității și controlului ierarhic. Ministerul Public este independent în relațiile sale cu alte autorități publice. Conform articolului 28, procurorii fiecărui parchet dintr-un județ sunt subordonați procurorului șef al acestui parchet, care este el însuși subordonat procurorului șef al parchetului de pe lângă instanța superioară din județ.

70. În temeiul articolului 33, procurorii sunt obligați să se conformeze instrucțiunilor pe care ministrul Justiției li le adresează direct sau prin intermediul procurorului general spre a face să fie respectată legea. Conform articolului 34, ministrul Justiției controlează munca și aptitudinile profesionale ale procurorilor prin inspectori. El poate ordona procurorilor să înceapă urmărirea sau să exercite o cale de atac dar nu să pună capăt unor urmăriri deja începute. Conform articolului 40, procurorul șef al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, care își exercită controlul asupra tuturor parchetelor, este numit și demis de președintele României, la propunerea ministrului Justiției.

b) Alte dispoziții și texte pertinente

71. Articolele 235 și 262 din CPP prevăd respectiv că procurorul decide printr-o ordonanță să pună în mișcare acțiunea penală, după examinarea dosarului, și că, la încheierea urmăririi și ținând seama de elementele probatorii de care dispune, dispune trimiterea inculpatului în judecată sau pronunță încetarea urmăririi.

72. Recomandarea Rec (2000) 19 adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 6 octombrie 2000 enunță principiile fundamentale care trebuie să conducă misiunile ministerului public și garanțiile care îi sunt necesare. Ea descrie de asemenea modul în

care trebuie să fie organizate raporturile acestuia cu puterile executivă și legislativă, judecătorii, poliția și justițiabilii.

73. Acest text recomandă Statelor membre să ia măsuri pentru ca puterile Guvernului față de ministerul public să fie reglementate de lege și ca exercitarea acestora să fie transparentă, eventualele instrucțiuni de urmărire trebuind să fie însoțite de garanții de transparență și de echitate suficiente. De altfel, procurorii trebuie să vegheze la respectarea principiului egalității armelor, mai ales transmițând părților informațiile aflate în posesia lor și susceptibile de a afecta desfășurarea echitabilă a procesului. Autoritățile trebuie să vegheze ca părțile interesate, în special victimele, să aibă posibilitatea de a contesta hotărârile de neurmărire luate de ministerul public, fie în cadrul unui control al instanței, fie autorizând părțile să înceapă ele însele urmărirea.

5. Dispozițiile legale referitoare la independența judecătorilor

74. Articolele menționate mai jos sunt prezentate așa cum erau redactate la momentul faptelor, înainte de abrogarea sau modificarea lor prin Legea nr. 303/2004 cu privire la statutul magistraților, care a întărit garanțiile de independență a judecătorilor și a intrat în vigoare la 24 septembrie 2004.

75. Articolul întâi din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească proclamă principiul separării puterii judiciare de

puterile legislativă și respectiv executivă. Conform articolelor 3 și 91 din această lege, judecătorii sunt independenți, inamovibili și supuși numai legii. Conform articolului 47, judecătorii, selecționați prin concurs, cu excepții, sunt numiți prin decret de președintele României, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM). Acesta este compus din 15 judecători și procurori numiți pe o perioadă de patru ani de Parlament de pe listele de magistrați aleși de adunările magistraților din diferitele instanțe.

76. La judecătorii pot de asemenea funcționa judecători stagiaari, numiți prin decizie a ministrului Justiției, dacă îndeplinesc condițiile legale spre a fi judecători (articolul 51). CSM funcționează de asemenea și ca consiliu de disciplină al judecătorilor (articolul 88).

77. CSM este competent în materie de promovare a magistraților (articolul 69 din Legea nr. 92/1992) la propunerea ministrului Justiției (articolul 16 din regulamentul de funcționare al CSM).

78. Acesta este de asemenea competent pentru a propune președintelui României, la recomandarea ministrului Justiției, numirea judecătorilor la Curtea Supremă de Justiție, pentru un mandat de 6 ani. Judecătorii Curții Supreme sunt independenți și sunt supuși numai legii (articolele 6 și 12 din Legea nr. 56/1993 a Curții Supreme de Justiție, republicată, în vigoare la momentul faptelor).

6. *Codul de procedură civilă (« CPC »)*

79. Articolele pertinente din CPC sunt după cum urmează:

Articolul 172

« 1) Când partea învederează că partea potrivnică deține un înscris privitor la pricină, instanța poate ordona înfățișarea lui.

2) Cererea de înfățișare nu poate fi respinsă dacă înscrisul este comun părților sau dacă însăși partea potrivnică s-a referit în judecată la înscris (...) »

Articolul 174

« Dacă partea refuză să răspundă la interogatoriul ce s-a propus în dovedirea deținerii sau existenței înscrisului, dacă reiese din dovezile administrate că l-a ascuns sau l-a distrus sau dacă, după ce s-a dovedit deținerea înscrisului, nu-l înfățișează la cererea instanței, aceasta va putea socoti ca dovedite pretențiile părții care a cerut înfățișarea, cu privire la cuprinsul aceluia înscris. »

Articolul 720⁶

Articolul 720⁶ a fost introdus în CPC în temeiul ordonanței nr. 138/2000 date de Guvern.

« Procesele și cererile în materie comercială se judecă cu precădere. (...) cu realizarea drepturilor și obligațiilor procesuale ale părților, precum și desfășurarea (...) procesului.»

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA CONEXAREA CERERILOR

80. Cu aplicarea articolului 42 § 1 din regulamentul său, Curtea decide să conexeze cererile nr. 63610/00 și 38692/05, ținând seama de elementele lor de fapt și de drept comune.

II. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCĂRILE PRETINSĂ ALE ARTICOLULUI 6 § 1 DIN CONVENȚIE

81. Reclamanta pretinde că procedurile civilă, comercială și penală cu constituire de parte civilă pe care le-a introdus spre a-și afirma drepturile asupra sumei în litigiu de 25 milioane de USD au dat naștere la mai multe încălcări ale articolului 6 § 1 din Convenție, ale cărui dispoziții pertinente sunt astfel formulate:

« Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, (...) și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, (...) »

A. Cu privire la dreptul de acces la un tribunal*Cu privire la admisibilitate*

82. Reclamanta pretinde că a avut loc o încălcare a dreptului său de acces la un tribunal în procedura civilă îndreptată împotriva BCIT și în procedura penală cu constituire de parte civilă vizând pe F.T. și pe directorul acestei bănci, pe care le introdusese spre a obține mai ales rambursarea unei sume de 25 milioane de USD virate într-un cont administrat de această bancă. În ceea ce privește prima din aceste două proceduri, reclamanta critică hotărârea din 10 februarie 2000 prin care Curtea Supremă de Justiție a apreciat ca inadmisibilă acțiunea civilă îndreptată împotriva BCIT, fără examen pe fond, sub motiv că ea nu achitase taxa de timbru exigibilă, a cărei sumă ea o apreciază ca excesivă. Ea vede în aceasta o atingere disproporționată a dreptului său de acces la un tribunal. În ce privește a doua procedură, reclamanta se plânge că i s-a respins definitiv plângerea penală cu constituire de parte civilă prin ordonanțele de neurmărire date de parchet la 22 iunie și 4 decembrie 2000, fără ca un tribunal să fi statuat asupra cererii sale de daune-interese.

a) Susținerile părților

83. Guvernul face excepție de neepuizare de către reclamantă a căilor de atac interne. Fiind vorba de procedura civilă împotriva BCIT, el susține că reclamanta ar fi trebuit să conteste sentința provizorie înainte de a face dreptate din 10 septembrie 1998 a tribunalului județean Constanța conform recursului prevăzut de dispozițiile combinate ale legilor nr. 146/1997 și 105/1997 și a regulamentului nr. 2214/1997 de aplicare a Legii nr. 146/1997, care dădeau competență ministerului Finanțelor spre a examina acest gen de contestație. În ce privește procedura penală cu constituire de parte civilă, pledează că reclamanta ar fi trebuit să conteste ordonanțele de neurmărire în litigiu în temeiul articolului 278 din CPP, așa cum a fost interpretat de Curtea Constituțională.

84. Guvernul pretinde că ingerința în dreptul de acces al reclamantei la un tribunal a fost proporțională cu scopul urmărit și că prezenta cauză se deosebește de cauza *Kreuz împotriva Poloniei* (nr. 28249/95, CEDH 2001-VI) prin aceea că reclamanta este o persoană juridică dispusă să investească în România o sumă foarte importantă și că nu pretinde că este în imposibilitatea de a plăti taxele de timbru în cauză, legat de care nu a solicitat să fie exonerată pe lângă Ministerul Finanțelor. Bazându-se pe hotărârile *Assenov împotriva Bulgariei* (nr. 24760/94, § 112, *Culegere* 1998-

VIII) și *Ernst și alții împotriva Belgiei* (nr. 33400/96, § 55, 15 iulie 2003) precum și pe hotărârea *Stokas împotriva Greciei* (nr. 51308/99, 29 noiembrie 2001), Guvernul susține de asemenea că neurmăririle pronunțate de parchet nu obligau instanțele și nu au adus atingere dreptului reclamantei de a acționa în repararea prejudiciului al cărei victimă se pretindea, mai ales în cadrul procedurii comerciale împotriva BCIT.

85. Reclamanta contestă eficacitatea căilor de atac interne menționate de Guvern. Ea susține mai întâi că o parte din dispozițiile privitoare la taxele de timbru legat de care Guvernul pretinde că ea ar fi trebuit să se întemeieze fuseseră declarate neconstituționale și că ea nu contesta modul de calcul al sumei de plată ci încadrarea juridică dată de instanțele interne acțiunii sale civile. Ea susține apoi că, la momentul faptelor, nici o dispoziție legală nu permitea justițiabililor să sesizeze instanțele spre a contesta o neurmărire și că motivele ordonanței din 4 decembrie 2000 nu i-au fost comunicate.

86. Citând cauza *Beles și alții împotriva Republicii Cehe* (nr. 47273/99, §§ 51 și 69, CEDO 2002-IX), reclamanta apreciază că a fost privată de dreptul său la un examen pe fond, de un tribunal, a cererilor sale u privire la suma în litigiu de 25 milioane de USD transferată într-un cont la BCIT din cauza, pe de o parte, a unei interpretări excesiv de riguroase a dispozițiilor legale privitoare la

încadrarea acțiunii civile și taxele de timbru exigibile și, pe de altă parte, a neurmăririlor pronunțate de un procuror care nici măcar nu a examinat constituirea sa în parte civilă. Conform acesteia, neurmăririle sus menționate au împiedicat-o să exercite în mod efectiv dreptul pe care i-l oferea legea română de a opta între calea civilă și calea penală spre a acționa în reparație, ceea ce a constrâns-o să introducă împotriva BCIT o acțiune comercială care îi era mai puțin favorabilă în termeni de durată și de constrângeri procedurale.

b) Aprecierea Curții

87. Motivul plângerii reclamantei trebuind să fie respins ca evident neîntemeiat, Curtea nu consideră necesar să examineze caracterul eficient al căilor de atac menționate de Guvern.

88. Curtea reamintește că articolul 6 § 1 consacră « dreptul la un tribunal », din care dreptul de acces, anume dreptul de a sesiza tribunalul în materie civilă, nu constituie decât un aspect. Acest drept nu este totuși absolut: el se pretează la limitări implicit admise căci impune prin însăși natura sa o reglementare de către Stat. Statele contractante se bucură în materie de o anumită marjă de apreciere. Este totuși de competența Curții să se pronunțe în ultimă instanță asupra respectării exigențelor Convenției; ea trebuie să se convingă că limitările puse în practică nu restrâng accesul oferit individului de

o manieră sau în așa măsură încât dreptul să fie afectat în însăși substanța sa. Pe de altă parte, o asemenea limitare nu se împacă cu articolul 6 § 1 decât dacă tinde spre un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat (*Waite și Kennedy împotriva Germaniei* [GC], nr. 26083/94, § 59, CEDO 1999-I și *Ernst și alții împotriva Belgiei*, nr. 33400/96, § 48, 15 iulie 2003).

89. Curtea observă că reclamanta a pretins că inadmisibilitatea acțiunii civile împotriva BCIT pronunțată de tribunale pentru neplata taxei de timbru și ordonanțele de neurmărire date în 2000 de Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție la plângerea penală cu constituire de parte civilă îndreptată împotriva F.T. și a directorului BCIT au privat-o de dreptul la un examen pe fond, de un tribunal, de pretențiile legate de suma în litigiu, de o sumă de 25 milioane de USD, care fusese transferată într-un cont bancar deschis la BCIT.

90. Subliniind că nu se ajunge la controverse între părți prin faptul că limitările în cauză aveau o bază legală și că aveau ca scop legitim acela de a asigura buna administrare a justiției (vezi, *mutatis mutandis*, *Kreuz împotriva Poloniei*, nr. 28249/96, § 59; CEDO 2001-VI), Curtea reamintește că proporționalitatea unor astfel de limitări ale dreptului de acces la un tribunal trebuie să fie examinată în

lumina circumstanțelor specifice ale speței (*Waite și Kennedy*, citat mai sus, § 64).

91. În această privință, în alte cauze unde în cauză era absența examenului pe fond a constituirilor în parte civilă din cauza inadmisibilității plângerilor penale cu care erau conexate, Curtea a dat importanță accesibilității și eficacității altor căi judiciare deschise celor interesați spre a-și exprima pretențiile, mai ales acțiunile disponibile în fața instanțelor civile. În cazurile unde ea a considerat că petenții dispuneau efectiv de astfel de recursuri, ea a pus concluzia absenței încălcării dreptului de acces la un tribunal (*Assenov și alții împotriva Bulgariei*, nr. 24760/94, § 112, *Culegere* 1998-VIII, *Ernst și alții* citat mai sus, §§ 53-55, și *Moldovan și alții împotriva României* (nr. 2), nr. 41138/98 și 64320/01, §§ 119-122, 12 iulie 2005).

92. Curtea subliniază că, în speță, reclamanta a introdus trei proceduri în scopul principal de a obține rambursarea unei sume de 25 milioane de USD și daune-interese din partea BCIT, de la directorul acestei bănci și de la F.T. Aceste trei proceduri se refereau aceleași fapte și au fost introduse în aceeași epocă. Totuși, derularea procedurii penale și neurmăririle pronunțate de parchet nu au avut drept consecință privarea reclamantei de un examen pe fond al pretențiilor sale în cadrul acțiunii comerciale îndreptate împotriva

BCIT (*Ernst și alții* citat mai sus, § 55). Aceeași concluzie se impune față de inadmisibilitatea acțiunii civile împotriva BCIT pentru neplata taxei de timbru (vezi, *a contrario*, *Weissman împotriva României*, nr. 63945/00, §§ 42-43, 4 mai 2006).

93. Văzând cele de mai sus și ținând seama de ansamblul elementelor de la dosar, Curtea pune concluzia că restricțiile aduse dreptului de acces la un tribunal nu au afectat substanța însăși a dreptului reclamantei la un tribunal și că acestea nu sunt pas disproporționate în sensul articolului 6 § 1 din Convenție.

94. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie să fie respins pentru lipsă de temei evidentă, cu aplicarea articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

B. Cu privire la echitatea procedurii civile împotriva BCIT și Petromin

Cu privire la admisibilitate

a) Susținerile părților

95. Reclamanta se plânde în esență că instanțele interne au judecat arbitrar că cererea sa legată de transferul bancar al unei sume de 25 milioane de USD avea ca obiect o obligație de a da, fără a-și motiva alegerea acestei încadrări, ceea ce le-a determinat să

decidă inadmisibilitatea acțiunii sale, motivat de neplata taxei de timbru. Pronunțându-se astfel, instanțele interne ar fi acordat părților pârâte un avantaj contrar principiului egalității armelor dat fiind că în favoarea acestora se pronunțase respingerea acțiunii îndreptate împotriva lor fără a trebui să-și justifice refuzul de a efectua transferul în cauză.

96. Guvernul apreciază că, în încheierea interlocutorie din 10 septembrie 1998, tribunalul județean Constanța a motivat pe scurt dar adecvat încadrarea cererii reclamantei cu privire la transferul bancar în litigiu. El consideră de altfel că, ținând seama de circumstanțele cauzei, încadrarea obiectului cererii era lipsită de relevanță pentru chestiunea cu care a fost investită instanța, care consta din a stabili dacă cererea în cauză putea fi evaluată în bani, lucru la care a răspuns afirmativ, apreciind că trebuia taxată în consecință.

b) Aprecierea Curții

97. Curtea reamintește că articolul 6 implică în sarcina « tribunalului » obligația de a efectua un examen eficient al mijloacelor, argumentelor și ofertelor probatorii ale părților, cu excepția aprecierii relevanței în ce privește soluția ce se va pronunța și fără a se putea înțelege ca necesitând un răspuns detaliat la fiecare argument (*Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos*, hotărâre din

19 aprilie 1994, seria A nr. 288, p. 19-20, §§ 59 și 61). Extinderea acestei îndatoriri poate varia conform naturii hotărârii. Iată de ce problema de a ști dacă un tribunal nu și-a respectat obligația de a motiva decurgând din articolul 6 din Convenție nu se poate analiza decât în lumina circumstanțelor speței (*Ruiz Torija împotriva Spaniei*, hotărâre din 9 decembrie 1994, seria A nr. 303-A, p. 12, § 29).

98. Curtea observă că acțiunea civilă în cuprinsul căreia reclamanta a formulat trei cereri, din care una referitoare la transferul unei sume de 25 milioane de USD, a fost declarată inadmisibilă de instanțe din cauza neplății taxei de timbru datorate. În această privință, ea observă că reiese din dosar că problema încadrării juridice a cererii referitoare la transferul în cauză a fost tranșată prin încheierea interlocutorie pronunțată la 10 septembrie 1998 de tribunalul județean Constanța. Ea subliniază că reclamanta apreciază că această întrebare, în opinia sa esențială, nu a fost adecvat tratată de acest tribunal și de instanțele care au confirmat inadmisibilitatea acțiunii.

99. Curtea reamintește că, pentru a verifica dacă instanțele interne și-au respectat obligația de a-și motiva deciziile, ea a ținut de asemenea cont în alte cauze de relevanță și de incidența argumentelor sau a mijloacelor la care instanțele nu răspunseseră legat de problema cauzelor care le erau supuse spre examinare

(vezi *Jahnke și Lenoble împotriva Franței* (dec.), nr. 40490/98, CEDO 2000-IX ; și *Driemond Bouw BV împotriva Țărilor de Jos* (dec.), nr. 31908/96, 2 februarie 1999). Ea observă că, în speță, recursurile înaintate se refereau în esență la întrebarea dacă este adecvată aplicarea articolului 20 § 4 din Legea nr. 146/1997 – caz în care instanțele ar fi putut să examineze pe fond o parte a cererilor formulate – sau articolul 20 §§ 2 și 3, care ducea la inadmisibilitatea pură și simplă a acțiunii inițiate. Se pare că incidența încadrării cererii referitoare la transferul în litigiu pe temeiul unuia sau altuia din aceste articole nu a fost apreciată ca determinantă nici pentru Curtea de Apel din Constanța – care s-a pronunțat în favoarea reclamantei fără a se pronunța cu privire la încadrarea – nici Curtea Supremă de Justiție care, printr-o hotărâre din 10 februarie 2000, a primit recursul părților pârâte, a apreciat că articolul 20 § 4 nu era aplicabil și că acțiunea trebuia să fie declarată inadmisibilă sub motiv că reclamanta nu achitase, la momentul înregistrării acțiunii în cauză sau cel puțin în intervalul care îi fusese acordat la 10 septembrie 1998, suma taxei de timbru datorată pentru cele trei cereri ce figurau în acțiunea introductivă de instanță.

100. Văzând cele de mai sus și în lumina elementelor aflate în posesia sa, Curtea consideră că, deși ar fi fost de dorit ca instanțele interne să-și clarifice poziția cu privire la incidența încadrării juridice a

cererii referitoare la transferul în litigiu asupra aplicabilității articolului 20 § 4, acestea au motivat global în mod adecvat inadmisibilitatea acțiunii reclamantei, care nu ar putea fi calificată drept arbitrară. În această privință, Curtea reamintește că nu este de competența să examineze erori de fapt sau de drept pretins comise de o instanță internă, decât dacă și în măsura în care acestea ar fi putut aduce atingere drepturilor și libertăților protejate de Convenție (vezi, printre altele, hotărârea *Garcia Ruiz împotriva Spaniei* din 21 ianuarie 1999, *Culegere de hotărâri și decizii* 1999-I, § 28).

101. De altfel, Curtea consideră pentru aceleași motive că respingerea din motive de inadmisibilitate a acțiunii reclamantei pronunțată de instanțele interne nu ar putea fi interpretată ca favorizând părțile pârâte, cu încălcarea egalității armelor.

102. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie să fie respins pentru lipsă evidentă de temei, cu aplicarea articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

C. Cu privire la echitatea procedurii penale cu constituire de parte civilă îndreptată împotriva F.T. și directorului BCIT

103. Invocând articolul 6 § 1 din Convenție, reclamanta se plânge de lipsa de independență și de imparțialitate a procurorilor, în special de lipsa de imparțialitate a procurorului F.C. Ea se plânge de

asemenea de inechitatea procedurii, susținând mai ales că restricțiile impuse de CPP dreptului său de a accede la dosarul de urmărire penală au adus atingere principiului egalității armelor.

1. Cu privire la independența și imparțialitatea procurorilor

Cu privire la admisibilitate

a) Susținerile părților

104. Guvernul admite că articolul 6 § 1 se aplică în ce privește plângerea penală cu constituire de parte civilă depusă de reclamantă la 30 decembrie 1997. Totuși, fără a invoca vreo excepție cu privire la plângerea invocată de reclamantă, el pretinde că aceasta ar fi trebuit să sesizeze instanțele interne cu o plângere împotriva rezoluției de neurmărire date de parchet la 22 iunie și 4 decembrie 2000. El susține că reclamanta ar fi trebuit, pe de o parte, să se întemeieze pe articolul 278 din CPP, așa cum este interpretat de decizia Curții Constituționale din 2 decembrie 1997, și, pe de altă parte, să se întemeieze pe articolul 278¹ din același cod pentru a introduce un recurs în intervalul de un an prevăzut de dispoziția tranzitorie conținută în articolul IX din Legea nr. 281.

105. Reclamanta contestă argumentele Guvernului și subliniază că Legea nr. 281 a intrat în vigoare la mai mulți ani după neurmăririle pronunțate de parchet.

b) Aprecierea Curții

106. Cu titlu preliminar, Curtea observă că părțile sunt de acord asupra aplicabilității în speță a articolului 6 § 1 din Convenție. Ea reamintește că o plângere cu constituire de parte civilă intră în domeniul de aplicare a articolului 6 § 1 din Convenție, cu excepția ipotezelor în care ea se analizează ca o « răzbunare privată » sau o *actio popularis* și cu excepția cazurilor în care ea presupune o renunțare neechivocă a victimei la exercitarea dreptului de a intenta o acțiune civilă în cadrul procedurii penale (vezi, *mutatis mutandis*, *Perez c. France* [GC], nr. 47287/99, §§ 70 și 71, CEDO 2004-I). Referindu-se la cauza *Perez* citată anterior, ea apreciază că ar fi artificial să se considere că soluția procedurii inițiate de reclamantă în fața instanțelor penale împotriva F.T. și a directorului BCIT, în care reclamanta a cerut repararea prejudiciului suferit prin infracțiunile pretinse, și-ar fi pierdut caracterul determinant prin simplul fapt al existenței unei proceduri comerciale pe rol împotriva acestei bănci (vezi *Perez* citat mai sus, § 66, și *Ernst și alții împotriva Belgiei* (dec.), nr. 33400/96, 25 iunie 2002). Articolul 6 § 1 își găsește deci aplicare sub aspectul său civil în procedura penală în cauză.

107. Fiind vorba de argumentul Guvernului susceptibil de a fi interpretat ca o excepție de neepuizare a căilor de atac interne, Curtea reamintește că a apreciat deja că recursul prevăzut de decizia Curții Constituționale din 2 decembrie 1997 cu privire la articolul 278 din CPP nu era eficient (*Rupa împotriva României* (dec.), nr. 58478/00, §§ 88-90, 14 decembrie 2004) și nu vede nici un motiv de a ajunge la o altă concluzie în speță.

108. Cât despre recursul prevăzut de dispoziția tranzitorie conținută în articolul IX din Legea nr. 281, Curtea reamintește că epuizarea căilor de atac interne se apreciază în mod normal la data introducerii cererii în fața sa. Cu toate acestea, această regulă nu este lipsită de excepții, care pot fi justificate de circumstanțele specifice ale speței (*Prodan împotriva Moldovei*, nr. 49806/99, § 39, CEDO 2004-III (extrase)).

109. Curtea subliniază că la momentul introducerii cererii în fața sa, reclamanta epuizase căile de drept disponibile în dreptul român la momentul pertinent. De altfel, ea observă că dispozițiile ce reglementează recursul în cauză au devenit aplicabile la mai mult de trei ani după pronunțarea neurmăririi în litigiu și introducerea cererii și că, în ciuda demersurilor sale, petentei nu i s-au comunicat motivele neurmăririi din 4 decembrie 2000 (vezi paragrafele de la 32 la 35 de mai sus), ceea ce i-ar fi permis eventual să introducă un

recurs motivat la instanță. În aceste circumstanțe, Curtea apreciază că nu există în speță nici un element susceptibil de a justifica o derogare de la principiul general conform căruia condiția epuizării căilor de atac interne trebuie să fie apreciată la momentul introducerii cererii. Pornind de aici, excepția Guvernului nu ar putea fi reținută în nici una din cele două ramuri ale sale.

110. De altfel, Curtea constată că motivul plângerii reclamantei nu este evident neîntemeiat în sensul articolului 35 § 3 din Convenție și că nu este lovită de nici un alt motiv de inadmisibilitate. Este adecvat deci să fie declarat admisibil.

Cu privire la fond

a) Susținerile părților

111. Guvernul susține că autoritatea ministrului Justiției asupra procurorilor nu este de natură ierarhică, ci numai administrativă.

112. Întemeindu-se pe articolele 235 și 262 din CPP și pe recomandarea Rec (2000) 19 a Comitetului de Miniștri, el consideră că simplul fapt că procurorii sunt subordonați puterii executive nu este contrar Convenției, căci dreptul român le oferă garanțiile cerute de recomandarea în cauză și îi lasă liberi să prezinte tribunalelor concluziile pe care le apreciază ca întemeiate față de elementele din dosarele care le-au fost încredințate.

113. Observând că reclamanta putea contesta neurmăririle pronunțate în 2000 de către parchet în fața unor instanțe independente și imparțiale, Guvernul a tras concluzia că autoritățile au respectat exigențele articolului 6 § 1 în materie.

114. Reclamanta face trimitere la dispozițiile Legii nr. 92/1992 referitoare la statutul procurorilor (vezi paragrafele de la 68 la 70 de mai sus). Ea susține că aceștia sunt subordonați ierarhic ministrului Justiției – deci puterii executive – și că dreptul român nu distinge între subordonarea administrativă și subordonarea ierarhică. De altfel, ea pretinde că dreptul intern nu oferă garanțiile de transparență cerute de recomandarea Rec (2000) 19 în ceea ce privește ingerința pe care ministrul Justiției o poate exercita în activitatea, numirea și promovarea procurorilor în virtutea puterilor de conducere și de control de care dispune. În sfârșit, reclamanta susține că Curtea a pus deja concluzia încălcării articolului 6 § 1 în cauze în care magistrați ai parchetului erau subordonați ministrului Justiției (*Brudnicka și alții împotriva Poloniei*, nr. 54723/00, § 41, *Culegere* 2005-II) și a apreciat că, în sistemul judiciar român, procurorii nu se bucurau de independență față de executiv (*Vasilescu împotriva României*, nr. 27053/95, § 41, *Culegere* 1998-III).

b) Aprecierea Curții

115. Curtea reafirmă că, pentru a stabili dacă un tribunal poate fi considerat « independent » în temeiul articolului 6 § 1, trebuie ținut seama, mai ales, de modul de numire și de durata mandatului membrilor săi, existența unei protecții împotriva presiunilor exterioare și de faptul de a ști dacă există sau nu aparența de independență (vezi, printre altele, *Zolotas împotriva Greciei*, nr. 38240/02, § 24, 2 iunie 2005).

116. Cât despre condiția de « imparțialitate », ea îmbracă două aspecte. Trebuie mai întâi ca tribunalul să nu manifeste subiectiv nici o părtinire și nici o prejudecată personală. Apoi, tribunalul trebuie să fie în mod obiectiv imparțial, adică să ofere garanții suficiente pentru a exclude în acest sens orice bănuială legitimă (*Findlay împotriva Marii Britanii*, hotărâre din 25 februarie 1997, *Culegere* 1997-I, § 73).

117. De altfel, când un organ judiciar însărcinat cu examinarea contestațiilor referitoare la « drepturi și obligații cu caracter civil » nu îndeplinește toate exigențele articolului 6 § 1, nu se produce încălcarea Convenției dacă procedura în fața acestui organ a făcut obiectul « controlului ulterior al unui organ judiciar de deplină instanță care îndeplinește, în ceea ce-l privește, garanțiile acestui articol » (vezi, printre altele, *Kingsley împotriva Marii Britanii*, nr. 35605/97, § 51, 7 noiembrie 2000).

118. Noțiunile de independență și de imparțialitate obiectivă fiind strâns legate, Curtea le va examina împreună, în măsura în care acestea interesează ambele spețe de față (*Findlay* citat mai sus, § 73, și *Pabla Ky împotriva Finlandei*, nr. 47221/99, § 28, CEDO 2004-V).

119. Curtea reamintește că a apreciat deja că, în sistemul judiciar român, procurorii acționau în calitate de magistrați ai ministerului public, după cum a fost cazul cu cei care au dat ordonanțele de neurmărire din 22 iunie și 4 decembrie 2000, și nu îndeplinesc exigența de independență față de executiv (*Vasilescu* citat mai sus, p. 1075-1076, §§ 40-41, și mai recent *Greco împotriva României*, nr. 75101/01, § 63, 30 noiembrie 2006). Ea subliniază de asemenea că ordonanțele sus menționate nu au făcut obiectul unui control ulterior al unui organ jurisdicțional competent care să satisfacă exigențele articolului 6 § 1 dat fiind că reclamanta nu dispunea, la momentul faptelor, de nici o cale de atac efectivă care să îi fi permis să le conteste în justiție. Ea observă că în temeiul unei modificări a codului de procedură penală intervenită în 2003, justițiabilii pot de atunci înaintea contesta neurmăririle pronunțate de parchet în fața unui tribunal competent (vezi paragraful 66 de mai sus).

120. Ținând seama de cele de mai sus precum și de reglementarea națională privitoare la statutul procurorilor (vezi

paragrafele de la 68 la 70 de mai sus), Curtea consideră că plângerea penală cu constituire de parte civilă introdusă de reclamantă la 30 decembrie 1997 nu a fost examinată de un tribunal independent și imparțial, cum o cere articolul 6 § 1.

121. A avut loc deci încălcarea acestui articol în această privință.

122. Ținând seama de concluzia la care ea a ajuns în ceea ce privește lipsa de independență și de imparțialitate a procurorilor care au dat ordonanțele în litigiu, Curtea apreciază că nu este cazul să fie examinată separat capătul de cerere al reclamantei privitor la lipsa de imparțialitate subiectivă a procurorului F.C.

2. Cu privire la accesul reclamantei la actele din dosarul de urmărire

Cu privire la admisibilitate

123. Curtea constată că acest motiv de plângere nu este evident neîntemeiat în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. Ea subliniază de altfel că acesta nu este lovit de nici un alt motiv de inadmisibilitate. Poate fi deci declarat admisibil.

*Cu privire la fond***a) Susținerile părților**

124. Guvernul susține că procedura penală română dă petentului care se constituie în parte civilă dreptul de a avea acces la dosarul urmăririi, în aceleași condiții ca și inculpatul. El afirmă că, pentru a exercita acest drept, este suficient pentru partea civilă să numească un avocat, care va putea obține o copie a dosarului, sau să ceară ea însăși autorității de urmărire să ordone măsurile necesare, de a proceda la o audiere a martorilor sau de a ordona inculpatului sau unei terțe părți să prezinte un document. El precizează că, pentru a împiedica modificarea sau distrugerea de acte de la dosarul urmăririi de către interesați, autoritățile pot ține secretă o parte a acestora în interesul unei bune administrări a justiției.

125. Bazându-se pe hotărârea Curții în cauza *Menet împotriva Franței* (nr. 39553/02, §§ 47-50, 14 iunie 2005), Guvernul susține că principiul egalității armelor nu a fost încălcat în speță. De altfel, el susține că avocații reclamantei ar fi putut cere accesul la actele de la dosarul de urmărire, ceea ce nu au dovedit că au făcut, și subliniază că au prezentat observații, mai ales în ceea ce privește expertiza contabilă, care au fost depuse la acest dosar.

126. Reclamanta contestă argumentele Guvernului, subliniind că articolul 173 din CPP, în redactarea de la momentul faptelor, nu

dădea avocatului părții civile dreptul de a accede la dosarul urmăririi în aceleași condiții ca avocatul învinuitului. Ea precizează că aceștia nu se aflau pe picior de egalitate în această privință decât în faza de judecată, la care nu s-a ajuns în speță, dat fiind că parchetul a pronunțat neurmăririle contra cărora nu se putea face plângere în fața instanței. Ea susține că dreptul recunoscut al părții civile de a prezenta observații ce se depun la dosarul urmăririi penale era golit de substanță în măsura în care aceasta nu avea cunoștință de declarațiile învinuiților și ale martorilor și nu putea studia celelalte acte ce figurau acolo. În afară de acestea, ea arată că, caracterul secret al fazei de urmărire penală reiese indirect din dispozițiile citate anterior precum și din practica și din doctrina pertinente (vezi paragrafele de la 60 la 63 de mai sus).

127. Ea pretinde că faptul că avocatul său nu a putut depune observații decât cu privire la expertiza contabilă administrată, după cum o invitaseră autoritățile de urmărire în virtutea dispozițiilor imperative ale articolului 118 § 3 din CPP, demonstrează tocmai că nu a avut acces la alte acte de la dosarul de urmărire și că nu a fost convocat să asiste la efectuarea celorlalte acte procedurale care serviseră la constituirea dosarului în cauză. Pe de altă parte, ea arată că prezenta cauză se deosebește de cauza *Menet* citată de Guvern în măsura în care limitarea dreptului de acces la dosarul

urmăririi a fost aplicată de asemenea față de avocatul său, care era supus secretului profesional.

b) Aprecierea Curții

128. Curtea consideră că motivul plângerii reclamantei ridică problema de a ști dacă dreptul de acces la dosarul urmăririi de care aceasta beneficia în calitate sa de parte civilă asistată de un avocat a fost restrâns și, în caz afirmativ, dacă restricțiile de care ea se plânge au încălcat dreptul la un proces echitabil garantat de articolul 6 § 1 din Convenție.

129. Curtea subliniază că din articolele incidente din CPP așa cum erau redactate la momentul faptelor precum și din doctrină reiese că procedura anterioară trimiterii unei cauze penale în fața unei instanțe de judecată nu era nici publică, nici contradictorie. Mai ales, diferența față de ceea ce CPP prevedea pentru faza de judecată (vezi paragrafele de la 62 la 63 de mai sus), accesul părții civile sau al avocatului acesteia la dosarul urmăririi nu era garantat, decât în anumite cazuri, mai ales când trebuia realizată o expertiză. De altfel, numai în mod excepțional, partea civilă și avocatul acesteia puteau să asiste la efectuarea de acte de urmărire penală – cum sunt audierile de martori sau ale învinuitului – efectuate de autoritățile de urmărire și nu puteau deci lua cunoștință de elementele probatorii utilizate de parchetul care avea să pronunțe o

soluție cu privire la o plângere penală cu constituire de parte civilă, soluție care nu putea fi atacată cu o plângere în fața instanței de judecată la momentul respectiv.

130. Curtea se îndoiește că posibilitatea oferită avocatului părții civile de a solicita pe lângă procuror autorizația de a asista la efectuarea unui act de urmărire altul decât cele prevăzute în articolul 173 din CPP ar fi avut un caracter eficient în practică deoarece CPP nu obliga parchetul să-l informeze pe avocat asupra intenției sale de a proceda la aceasta și la a-l convoca. De altfel, Guvernul nu a citat nici o dispoziție legală și nici un exemplu extras din jurisprudența internă sau din doctrină în sprijinul susținerii sale conform căreia avocatul părții civile putea consulta dosarul de urmărire sau putea obține o copie și asista la efectuarea de acte de urmărire penală altele decât cele prevăzute în articolul 173 din CPP. Documentele prezentate de Guvern dovedesc într-adevăr că avocatul reclamantei nu a fost convocat de autoritățile de urmărire decât cu ocazia realizării expertizei contabile, act pentru care CPP prevedea în mod expres o asemenea obligație.

131. Observând că dosarul de urmărire pe baza căruia parchetul a pronunțat neurmăririle din 22 iunie și 4 decembrie 2000 cuprindea mai multe volume în care figurau mai ales documente furnizate de BCIT precum și depoziții ale martorilor, Curtea apreciază că

reclamanta și avocatul acesteia nu au fost în măsură să aibă acces la actele de la dosarul în cauză, cu excepția raportului de expertiză contabilă și a celor pe care le depuseseră ei înșiși.

132. Curtea reamintește că principiul egalității armelor – unul din elementele cu conceptul cel mai amplu ale unui proces echitabil – cere că fiecareia dintre părți să i se ofere o posibilitate rezonabilă de a -și prezenta cauza în condiții care să nu o situeze într-o situație de net dezavantaj față de adversarul său. Dreptul la o procedură contradictorie, în ce îl privește, implică, pe de o parte, facultatea de lua cunoștință de observațiile sau actele prezentate de cealaltă parte, precum și de a le discuta. Cu toate acestea, modalitățile de aplicare a acestor garanții pe durata fazei de urmărire penală depind de particularitățile de procedură și de circumstanțele cauzei (*Ernst și alții* citat mai sus, §§ 60 și 68).

133. Curtea observă că din articolele pertinente din CPP – mai ales din articolul 294 § 2 citit *a contrario* – și din doctrină reiese că, în faza de urmărire penală, procedura penală nu era nici publică nici contradictorie la momentul respectiv. De altfel, fără a explica mai mult cu privire la dispozițiile legale ce se aplică în materie, Guvernul admite că o parte a dosarului de urmărire putea fi ținută secretă.

134. Curtea reamintește faptul că a mai judecat deja două cauze în care s-a ridicat problema accesului la dosar al unei părți civile

căreia i se opusese secretul fazei de urmărire penală. Apreciind că specificul secret al fazei de urmărire penală se putea justifica prin motive legate de protecția vieții private a părților din proces și interesele justiției, Curtea a decis absenței încălcării articolului 6 § 1 și a precizat că drepturile învinutului și cele ale părții civile puteau fi diferențiate, în temeiul acestei prevederi. De altfel, ea a ținut cont, în cele două cauze în speță, de opțiunea petenților de a se apăra singuri, unul hotărând să renunța la asistența unui apărător care ar fi avut dreptul la acces la actele dosarului de instrucție (*Menet* citat mai sus, §§ 47-53), iar celălalt să concedieze avocatul numit, fără a fi solicitat în timp util accesul la dosarul penal (*Frangy împotriva Franței*, nr. 42270/98, § 36-43, 1 februarie 2005).

135. Totuși, Curtea apreciază că speța de față se deosebește de cauzele sus menționate. În speță, nici reclamanta, nici avocatul acesteia nu au fost în măsură de a avea acces la actele depuse de învinuiți la dosarul urmăririi și la cele adunate de către parchet – documente și depoziții ale martorilor și învinuiților. În aceste condiții, Curtea consideră că examinarea cauzei reclamantei de către parchet – chemat să pronunțe o soluție definitivă nesusceptibilă de cale de atac în fața instanței cu privire la plângerea cu constituire de parte civilă înaintată de reclamantă – a putut fi afectată de limitarea

accesului la dosarul urmăririi (vezi, *mutatis mutandis*, *Menet* citat mai sus, § 48).

136. De altfel, se cuvine să subliniem că avocatul reclamantei era supus secretului cu privire la toate aspectele activității sale profesionale.

137. Dat fiind ansamblul circumstanțelor speței, Curtea consideră că restricțiile aduse de-a lungul procedurii în accesul reclamantei, care era asistată de un avocat, la actele depuse la dosarul urmăririi de învinuiți sau adunate de ministerul public au viciat cu inechitate procedura plângerii penale cu constituire de parte civilă înaintată de reclamantă.

138. Pornind de aici, a avut loc o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenție.

D. Cu privire la echitatea procedurii comerciale împotriva BCIT

1. Respectarea principiilor contradictoriului și egalității armelor

Cu privire la admisibilitate

a) Susținerile părților

139. Guvernul consideră că nu au fost ignorate principiile sus menționate deoarece, la 23 martie 2005, BCIT s-a conformat somației ce îi fusese adresată de Curtea de Casație în ședința din 8 martie 2005 depunând la dosarul cauzei documentele pe care reclamanta le ceruse spre comunicare în ședința respectivă. De altfel, el observă că documentele în cauză nu erau menționate în pasajele observațiilor BCIT pe care reclamanta le evocase atunci. El adaugă că dovada îndeplinirii de către BCIT a obligației sale de a prezenta documentele citate în observațiile sale decurge de asemenea din atitudinea reclamantei, care nu s-a plâns de nici o încălcare a BCIT în această privință în ședința din 5 aprilie 2005 și nu s-a referit la această chestiune în contestația în anulare pe care a înaintat-o împotriva hotărârii pronunțate la 19 aprilie 2005 de Curtea de Casație.

140. El susține că, chiar dacă s-ar presupune că documentele în litigiu ar fi existat și că BCIT nu ar fi depus la dosar toate acele documente la care ea se referise în observațiile sale, se impune să se facă distincție între circumstanțele acestei spețe și circumstanțele care au reprezentat cauza speței *Mantovanelli împotriva Italiei* (hotărârea din 18 martie 1997, *Culegere* 1997-II), deoarece acestea nu apar printre probele pe care Curtea de Casație s-a întemeiat spre a se pronunța. El adaugă că dacă aceasta din urmă ar fi apreciat că documente pertinente lipseau de la dosar, ar fi dispus din nou ca BCIT să le prezinte. În opinia sa, cauza de față poate fi asemănată cu cauza *Ernst și alții împotriva Belgiei* citată anterior, instanțele interne pronunțându-și deciziile pe baza actelor depuse la dosar, de care părțile și instanțele aveau cunoștință în egală măsură.

141. Observând că reclamanta nu a solicitat prezentarea documentelor în litigiu într-un stadiu mai timpuriu al procedurii, și că cel puțin o parte dintre acestea figurau la dosar, Guvernul pledează că echitatea procesului trebuie să fie examinată ținând seama de ansamblul procedurii și că nu a avut loc în speță încălcarea principiilor contradictorialității și al egalității de arme.

142. Reclamanta arată că ea a cerut în ședința din 8 martie 2005 prezentarea de către BCIT a unui anumit număr de documente la care aceasta din urmă se referise, implicit sau explicit, în observațiile

sale. Ea afirmă că modul în care Curtea de Casație a admis cererea sa acordând BCIT competențe în materie de administrare a probei a însemnat încredințarea către această bancă a prerogativelor recunoscute magistraților, deoarece aceasta avea puterea de a verifica dacă documentele în litigiu se găseau la dosarul cauzei și de a decide în mod liber dacă era sau nu cazul să fie depuse acolo. Ea afirmă că, ținând seama de dispozitivul încheierii interlocutorii pronunțate la 8 martie 2005 de Curtea de Casație, ea nu avea nici un motiv de a se plânde în ședința din 5 aprilie 2005 de faptul că BCIT nu prezentase documentele în litigiu. Ea precizează de altfel că nerespectarea în cauză nu constituia o cauză de anulare.

143. Ea consideră că documentele în litigiu erau pertinente, altminteri Curtea de Casație nu ar fi cerut BCIT să le prezinte fiindcă, în dreptul român, mijloacele de probă oferite de părți nu sunt admisibile decât dacă sunt pertinente și utile pentru examinarea cauzei. Detaliind argumentele sale prezentate în procedura internă, ea arată că documentele în litigiu, coroborate de alte acte de la dosar, urmau să servească la demonstrarea că BCIT știa în 1993 despre contul bancar în cauză că era un cont blocat cu destinație specială, că această bancă aprobase operațiunile bancare ale F.T. în ciuda faptului că mandatul de care dispunea acesta nu îi dădea puterea necesară pentru aceasta, și că transferurile realizate după

1993 în beneficiul reclamantei nu demonstau existența unei înțelegeri oculte între ea și F.T.

b) Aprecierea Curții

144. Curtea face trimitere la principiile citate mai sus care se degajă din jurisprudența sa incidentă în materie de egalitate a armelor și de respectare a contradictorialității (vezi paragraful 132 de mai sus).

145. Ea observă că părțile sunt în dezacord asupra punctului de a ști dacă documentele a căror prezentare fusese cerută de reclamantă au fost toate depuse la dosarul cauzei. Părțile sunt în dezacord în ce privește interpretarea încheierii interlocutorii din 8 martie 2005 prin care Curtea de Casație admisesese această cerere și în ce privește modul în car BCIT își îndeplinise obligația în această privință prezentând la 23 martie 2005 un anumit număr de acte.

146. Curtea subliniază că formularea încheierii interlocutorii din 8 martie 2005, care lăsa în grija BCIT verificarea și furnizarea la dosarul cauzei a înscrisurilor la care ea se referise și care ar fi putut lipsi de la dosar, este oarecum imprecisă. Totuși, ea observă că reclamanta, care primise o copie a documentelor depuse la 23 martie 2005 de BCIT, nu a pretins și cu atât mai puțin a dovedit în ședința din 5 aprilie 2005 că această bancă disimulase sau distrusese acte pe care ar fi trebuit să le furnizeze la dosarul cauzei.

În această privință, Curtea face trimitere la motivele ce au stat la baza hotărârii din 5 aprilie 2005 privitoare la respingerea cererii de interogatoriu formulată de reclamantă, și mai ales la faptul că Curtea de Casație a subliniat din oficiu că proba disimulării sau a distrugerii de documente nu fusese adusă. Curtea constată în sfârșit că reclamanta garantează că existența documentelor în litigiu de care aceasta s-ar fi putut servi spre a-și susține argumentele reieșea explicit sau implicit din observațiile BCIT. Ținând seama de concluzia la care Curtea de Casație a ajuns în această privință și de elementele aflate în posesia sa – mai ales de observațiile părților, de cererea formulată de reclamantă la 8 martie 2005 și de documentele depuse la dosar de BCIT la 23 martie 2005 – Curtea apreciază că susținerea reclamantei conform căreia această bancă nu s-ar fi conformat referitor la furnizarea actelor pe care ea le menționase în observațiile sale îmbracă un caracter oarecum speculativ.

147. Observând că reclamanta nu a demonstrat că apărarea BCIT se baza pe documente care nu au făcut obiectul unei dezbateri contradictorii, și mai ales că părțile și judecătorii au avut cunoștință în egală măsură de actele și observațiile prezentate pentru a determina soluția ce urma să se pronunțe, Curtea apreciază că nu reiese că procedura ar fi încălcat regulile contradictorialității și egalității armelor.

148. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie să fie respins ca fiind evident neîntemeiat în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

*2. Cu privire la respingerea cererii de interogatoriu și
examinarea cauzei pe fond*

Cu privire la admisibilitate

149. Reclamanta se plânge de respingerea de Curtea de Casație a solicitării de a se admite interogatoriul, în ședința din 8 martie 2005. Ea se plânge de asemenea de faptul că instanțele de recurs s-au limitat la examinarea cauzei în baza a trei documente prezentate de BCIT neținând deloc seama de cele 500 de pagini de acte pe care ea le prezentase Curții de Apel la 26 mai 2004.

150. Curtea reamintește că, deși Convenția garantează în articolul său 6 dreptul la un proces echitabil, ea nu reglementează și admisibilitatea probelor sau aprecierea acestora, materie care ține deci în primul rând de dreptul intern și de instanțele naționale (*Garcia Ruiz împotriva Spaniei* [GC], nr. 30544/96, § 28, CEDO 1999-I). În speță, ea observă că cererea de interogatoriu a fost respinsă în mod motivat, ca nepertinentă. Cu privire la examinarea de instanțele interne a actelor sus menționate, Curtea apreciază că, ținând seama de numărul foarte important de documente depuse la dosar, nu s-ar

putea reproșa instanțelor de recurs că nu ar fi menționat în motivațiile hotărârilor lor toate actele și toate argumentele părților, în măsura în care ele au corespuns mijloacelor de apărare esențiale ale reclamantei (vezi, *mutatis mutandis*, *Burg și alții împotriva Franței* (dec.), nr. 34763/02, 28 ianuarie 2003).

151. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie să fie respins ca fiind evident neîntemeiat în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

3. În privința lipsei de independență și de imparțialitate a judecătorilor

Cu privire la admisibilitate

152. Invocând articolul 6 § 1 din Convenție, reclamanta se plânge de lipsa de independență a judecătorilor care i-au examinat cauza. Observând în această privință că, înainte de modificarea Legii nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească prin Legea nr. 303/2004 privind statutul magistraților, ministrul Justiției juca un rol decisiv în numirea și promovarea judecătorilor, ea apreciază că Guvernul era interesat în soluționarea cauzei. De altfel, ea pretinde că magistrații în cauză au dat dovadă de lipsă de imparțialitate. În special, ea afirmă că speța a suscitat un mare interes în mass-media, că părțile au fost trimise la tribunalul județean Brașov, oraș natal al acționarului

principal al BCIT, un fost sportiv român foarte cunoscut, că în ședința din 27 mai 1998, acest tribunal a deschis dezbaterile pe fond în absența sa, și că judecătorii, în general, au tranșat cauza numai pe baza actelor prezentate de BCIT.

153. Curtea face trimitere la principiile stabilite în jurisprudența sa cu privire la exigența unui tribunal independent și imparțial impusă de articolul 6 § 1 din Convenție (vezi paragrafele 115 și 116 de mai sus). Noțiunile de independență și de imparțialitate obiectivă fiind strâns legate, Curtea le va examina împreună, în măsura în care acestea interesează, ambele, cauza de față (*Pabla Ky*, citat mai sus, § 28).

154. Curtea consideră că puterea recunoscută a ministrului Justiției de a adresa recomandări președintelui României cu privire la numirea judecătorilor la Curtea Supremă de Justiție, la propunerea CSM, nu ar putea singură să aducă atingere independenței acestora din moment ce rezultă din dispozițiile aplicabile în materie (legile 92/1992 și 56/1993) că aceștia nu sunt supuși nici unei presiuni și își exercită funcțiile în deplină independență odată ce sunt numiți (vezi, *mutatis mutandis*, *Zolotas*, citat mai sus, § 24). Aceeași concluzie se impune legat de rolul executivului în numirea și promovarea celorlalți magistrați care au examinat cauza reclamantei, ținând seama de independența și de inamovibilitatea de care aceștia se bucură

precum și de rolul eminent al CSM (vezi, *mutatis mutandis*, *Iovchev împotriva Bulgariei* (dec.), nr. 41211/98, 18 noiembrie 2004). În ce privește chestiunea de a ști dacă au existat în speță garanții obiectiv suficiente spre a exclude orice îndoială legitimă cu privire la imparțialitatea magistraților, Curtea nu întrevade nici un element susceptibil de a da naștere unei asemenea îndoieli din partea reclamantei. În special, nici interesul mass-mediei – a cărei realitate nu a fost raportată de petentă dar care ar părea de înțeles ținând cont de obiectul litigiului – nici faptul că acționarul principal al BCIT era originar din Brașov nu sunt suficiente spre a inspira îndoieli legitime cu privire la imparțialitatea magistraților.

155. Fiind vorba de lipsa de imparțialitate subiectivă pretinsă, Curtea observă că, după recuzarea solicitată chiar la începutul procedurii, reclamanta nu a formulat nici o acuzație de imparțialitate împotriva judecătorilor chemați să soluționeze cauza deși aceasta a făcut ulterior obiectul mai multor examene pe fond al din partea unor judecători diferiți.

156. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie să fie respins ca fiind evident neîntemeiat în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

E. Cu privire la durata procedurii comerciale împotriva BCIT*Cu privire la admisibilitate*

157. Curtea constată că acest motiv de plângere nu este evident neîntemeiat în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. Ea subliniază în plus că nu este lovit de nici un alt motiv de inadmisibilitate. Este deci adecvat să fie declarat admisibil.

*Cu privire la fond***a) Susținerile părților**

158. Guvernul apreciază că durata procedurii a fost rezonabilă. În această privință, arată că speța era destul de complexă, părțile au ridicat un număr important de excepții de procedură și de motive de inadmisibilitate, că reclamanta a contribuit la prelungirea duratei în cauză prin cererile sale de amânare și nu a existat o perioadă de inactivitate dat fiind că instanțele interne au pronunțat nouă hotărâri și au ținut cincizeci de ședințe pe durata procedurii.

159. Reclamanta contestă argumentele Guvernului. Ea apreciază că speța nu era complexă, considerând ca dovadă faptul că, după două casări cu trimitere, tribunalul județean din Brașov nu a avut nevoie decât de o lună și jumătate spre a tranșa cauza pe fond. În ceea ce privește critica formulată de Guvern față de comportamentul

său, ea susține că a fost constrânsă să ceară amânări fiindcă instanțele nu îi comunicaseră actele de procedura în timp util, înaintea ședințelor, și subliniază că instanțele sunt responsabile de lungimea termenelor stabilite între ședințe. Bazându-se pe jurisprudența Curții (*Capuano împotriva Italiei*, hotărârea din 25 iunie 1987, seria A nr. 119, p. 19, § 32), ea impută răspunderea pentru durata excesivă a procedurii atitudinii autorităților, deplângând întârzierile survenite în administrarea expertizei și faptul că examinarea pe fond a acțiunii comerciale pe care o înaintase în iulie 1997, a cărei miză era foarte importantă, nu a început decât în ianuarie 2004.

b) Aprecierea Curții

160. Curtea reamintește că caracterul rezonabil al duratei unei proceduri se apreciază în funcție de circumstanțele cauzei și ținând seama de criteriile consacrate de jurisprudența sa, în special de complexitatea cauzei, comportarea reclamantei și aceea a autorităților competente precum și de miza litigiului pentru interesați (vezi, printre multe altele, *Frydlender împotriva Franței* [GC], nr. 30979/96, § 43, CEDO 2000-VII).

161. Curtea constată că procedura în cauză, care a început cu acțiunea introductivă de instanță din 14 iulie 1997, a luat sfârșit la 19 aprilie 2005, data hotărârii Curții de Casație. Perioada de luat în

considerație a durat deci aproximativ șapte ani și nouă luni pentru trei grade de jurisdicție. În această din urmă privință, Curtea subliniază totuși că, conform dispozițiilor procedurale aplicabile la momentul respectiv, în cadrul celui de-al doilea ciclu de procedură – cel care a urmat după prima casare cu trimitere pronunțată de Curtea Supremă de Justiție la 31 octombrie 2000 – speța în cauză nu a fost examinată decât de două grade de jurisdicție.

162. Curtea a fost investită de multe ori cu cauze care ridicau probleme similare cu cele din cazul în speță și a constatat adesea încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție (vezi *Frydlender* citat mai sus).

163. Curtea nu ar putea admite argumentul Guvernului legat de complexitatea cauzei. Ea observă, într-adevăr, că acțiunea reclamantei nu a fost examinată pe fond decât cu ocazia ultimului ciclu procedural și că tribunalul județean nu a avut nevoie decât de o lună și jumătate spre a tranșa cauza. De altfel, ea apreciază că atitudinea reclamantei nu a fost de natură a cauza întârzieri importante în procedură. În orice caz, nu i s-ar putea reproșa că a făcut uz de diverse căi de atac interne spre a-și apăra drepturile (*Erkner și Hofauer împotriva Austriei*, 23 aprilie 1987, seria A, nr. 117, p. 63, § 68).

164. În ce privește atitudinea autorităților competente, Curtea observă că acestea în diverse rânduri au ținut ședința după mai multe luni după amânările pe care le pronunțaseră sau după casarile cu trimitere care fuseseră dispuse, deși circumstanțele cauzei nu justificau asemenea întârzieri (vezi paragrafele 40, 42 și 52 de mai sus). De altfel, ea constată că expertiza contabilă administrată cu ocazia celui de-al doilea ciclu procedural la ordinul tribunalului județean Brașov a cauzat întârzieri și că acesta a respins cererea reclamantei pe motivul lipsei calității procesuale de a acționa în ce privește emiterea acestei expertize timp de un an și cinci luni aproximativ după ce a ordonat realizarea acesteia (vezi paragrafele 43 și 44 de mai sus).

165. Ea subliniază în esență că speța nu a fost examinată pe fond decât cu ocazia ultimului ciclu procedural, deci la mai bine de șase ani de la introducerea acțiunii, și că întârzierile cele mai importante au fost cauzate de succesiunea de casații cu trimitere pronunțate anterior acestui stadiu de procedură. Deși Curtea nu este competentă spre a analiza modul în care instanțele naționale au interpretat și aplicat dreptul intern, ea consideră totuși că aceste casații succesive se datorau erorilor comise de instanțele inferioare la examinarea cauzei (*Wierciszewska împotriva Poloniei*, nr.

41431/98, 25 noiembrie 2003, § 46). În plus, repetarea casațiilor denotă o disfuncție a sistemului judiciar.

166. Văzând cele de mai sus și din jurisprudența sa în materie, Curtea apreciază că durata procedurii litigioase este excesivă și nu răspunde exigenței « termenului rezonabil ».

167. Pornind de aici, a avut loc o încălcare a articolului 6 § 1.

III. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL Nr. 1

168. Reclamanta denunță o încălcare a dreptului său la respectarea bunurilor sale. În această privință, ea a invocat articolul 1 din Protocolul nr. 1, cu următorul conținut:

« Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor. »

*Cu privire la admisibilitate***a) Susținerile părților**

169. În ceea ce privește suma de 25 milioane de USD transferată într-un cont bancar deschis la BCIT, Guvernul pretinde că, având în vedere jurisprudența Curții, reclamanta nu putea de deplin drept să revendice proprietatea unui bun sau să se prevaleze de o speranță legitimă în această privință. El subliniază că reclamanta nu a fost niciodată titulara contului în cauză și, chiar dacă ar fi considerat că deține o creanță asupra F.T., titulara contului, ea ar fi trebuit să acționeze în justiție împotriva acesteia, ceea ce nu a făcut. În opinia sa, unica obligație ce revenea autorităților era de a asigura petentei o procedură judiciară echitabilă care să îi permită să-și expună pretențiile.

170. Reclamanta contestă susținerea Guvernului. Ea apreciază că dreptul său de a dispune de suma în litigiu a fost ignorat de autorități deoarece nici o instanță internă nu a examinat pe fond argumentele sale legate de dreptul său de proprietate asupra sumei în cauză, acțiunea sa împotriva BCIT fiind declarată inadmisibilă sub motivul neplății taxei de timbru. Ea afirmă de altfel că dacă instanțele comerciale au apreciat pe fond argumentele sale în cadrul procedurii îndreptate împotriva BCIT, ele nu erau interesate să remedieze situația de care ea se plângea fiindcă erau subordonate executivului.

b) Aprecierea Curții

171. Curtea subliniază că deși, la început, chestiunea dreptului petentei asupra sumei în litigiu și aceea a răspunderii BCIT nu au făcut obiectul unui examen pe fond în cadrul procedurii civile, pretențiile reclamantei în această privință au fost ulterior respinse cu privire la fond la soluționarea procedurii comerciale împotriva BCIT.

172. Fiind vorba de consecințele acestei ultime proceduri asupra dreptului revendicat de reclamantă, Curtea reamintește că faptul că un litigiu între persoane private care este tranșat de un tribunal pe baza dreptului în vigoare nu angajează, în sine, responsabilitatea Statului pe terenul articolului 1 din Protocolul nr. 1, dacă nu a fost relevată nici o indicație de arbitrar (vezi, printre altele, *Vasilev împotriva Bulgariei* (dec.), nr. 47063/99, 10 martie 2005). În speță, ea observă că instanțele interne au procedat la un examen aprofundat al probelor aduse de părți, că nici un semn de arbitrar nu a fost detectat în hotărârile pe care le-au pronunțat și că acuzațiile reclamantei referitoare la lipsa de independență și de imparțialitate a judecătorilor care au examinat cauza sunt lipsite de temei (vezi paragrafele de la 153 la 156 de mai sus).

173. Rezultă că acest capăt de cerere este evident neîntemeiat și trebuie să fie respins cu aplicarea articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

IV. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

174. Conform formulării articolului 41 din Convenție,

« Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă. »

A. Daunele

175. Reclamanta reclamă 91 751 562 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material pe care i l-ar fi cauzat nerestituirea sumei de 25 milioane de USD plus dobânzile aferente și neplata penalităților de întârziere la care ea susține că are dreptul din cauza refuzului BCIT de a efectua transferul bancar în litigiu. De altfel, ea cere 10 000 000 EUR cu titlu de daune morale, susținând în acest sens că încălcările drepturilor sale la un proces echitabil, la o durată rezonabilă a procedurii comerciale și la respectarea bunurilor sale i-au distrus reputația precum și credibilitatea în lumea afacerilor și i-au compromis activitățile.

176. Bazându-se pe jurisprudența Curții în cauzele în care aceasta a pus concluzia de încălcare a articolului 6 § 1, Guvernul susține că nu există legătură de cauzalitate între încălcările

constatate și daunele materiale pretinse. În ce privește sumele solicitate cu titlu de daune morale, el consideră că constatarea încălcării ar putea constitui în sine o satisfacție echitabilă suficientă pentru daunele morale pretinse și că, oricum, aceste sume sunt excesive ținând seama de jurisprudența Curții.

177. Ca și Guvernul, Curtea nu întrevade legătura de cauzalitate între daunele materiale pretinse și încălcările constatate, care au dus la încălcarea dreptului la un proces echitabil în fața unui tribunal independent și imparțial în procedura penală cu constituire de parte civilă și durata excesivă a procedurii comerciale. Pornind de aici, ea respinge cererea reclamantei sub acest aspect. În ce privește prejudiciul moral pretins suferit, ea apreciază că constatările încălcării la care ea a ajuns nu sunt suficiente să le remedieze. Statuând în echitate, ea consideră că sumă de 3 500 EUR constituie o reparație rezonabilă a prejudiciului în cauză.

B. Costuri și cheltuieli de judecată

178. Reclamanta mai solicită 81 984,17 EUR cu titlu de costuri și cheltuieli suportate în fața instanțelor interne și a Curții, astfel defalcate:

a) 160 EUR pentru procedura penală cu constituire de parte civilă (corespunzătoare activității depuse pentru redactarea plângerii

penale), 211,18 EUR pentru acțiunea civile și 15 612,99 EUR pentru procedura comercială îndreptată împotriva BCIT, pentru care reclamanta a prezentat contracte de asistență juridică și chitanțe de plată, fără a preciza totuși ce tip de activitate a fost efectuată pentru îndeplinirea acestor două proceduri și numărul de ore de lucru care le-a fost consacrat;

b) 66 000 EUR pentru procedura în fața Curții. Această sumă se compune, pe de o parte, dintr-o sumă forfetară de 60 000 EUR pentru care reclamanta prezintă un scurt document redactat de doi dintre avocații săi și care indică, fără a preciza mai multe, că suma în cauză revine unei activități juridice furnizate de ei pentru nevoile de procedură în fața Curții, și, pe de altă parte, dintr-o sumă de 6 000 EUR pentru care ceilalți doi avocați ai reclamantei au prezentat un document justificativ de unde reiese că această sumă reprezintă onorariul datorat pentru redactarea observațiilor clienței lor.

179. Fiind vorba de costuri și cheltuieli de judecată suportate în procedura comercială împotriva BCIT, Guvernul afirmă că suma de 15 612,99 EUR solicitată este excesivă și face trimitere la alte cauze având ca obiect durata desfășurării procedurii în care Curtea s-a pronunțat. În ceea ce privește procedura în fața Curții, el susține că documentul prezentat de interesată pentru a justifica cei 60 000 EUR reclamați nu ar putea constitui o probă a realității și necesității

costurilor și cheltuielilor de judecată în cauză, pe care de altfel le apreciază ca excesive. El indică pe de altă parte că documentul justificativ prezentat în sprijinul cererii de rambursare a celor 6 000 EUR onorariu reclamat de doi avocați ai reclamantei nu precizează partea pe care a depus-o fiecare dintre ei în munca pe care pretind că au depus-o.

180. Curtea reamintește că, atunci când constată o încălcare a Convenției, ea poate acorda rambursarea costurilor și cheltuielilor de judecată în fața instanțelor interne, dar numai dacă acestea au fost efectuate « pentru prevenirea sau corectare de către acestea a încălcării menționate » (vezi, mai ales, *Zimmermann și Steiner împotriva Elveției*, hotărârea din 13 iulie 1983, seria A nr. 66, § 36, și *Bouilly împotriva Franței (nr. 2)*, nr. 57115/00, § 29, 24 iunie 2003). În ceea ce privește costurile suportate în procedura penală cu constituire de parte civilă, care a dat naștere la două încălcări ale articolului 6 § 1 constatate de Curte, reclamanta nu a demonstrat că au fost realizate pentru a încerca să se remedieze încălcările în cauză. În această privință, Curtea observă că părțile nu au pretins că existau căi de atac interne de epuizat. Se cuvine să se respingă cererea asupra acestui punct. Pe de altă parte, din momentul în care în cauzele privind durata procedurii, prelungirea examinării unei cauze dincolo de « termenul rezonabil » antrenează o creștere a

costurilor în sarcina petentului (*Bouilly împotriva Franței* citat mai sus, § 33, și *Sürmeli împotriva Germaniei* [GC], nr. 75529/01, § 148, CEDO 2006-...), Curtea nu consideră nerezonabil în speță să alocă 1 000 EUR reclamantei cu titlul de costuri suportate pentru activitatea aferentă procedurii comerciale împotriva BCIT.

181. În ce privește costurile și cheltuielile de judecată aferente procedurii în fața Curții, ținând seama de natura motivelor plângerii în cauză, de elementele aflate în posesia sa și de criteriile sus menționate, Curtea apreciază rezonabil să alocă reclamantei suma de 7 000 EUR.

C. Dobânzi moratorii

182. Curtea consideră adecvat să bazeze rata de dobândă moratorie pe rata de dobândă a facilității de împrumut marginal a băncii centrale europene majorată cu trei procente.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
CURTEA,
ÎN UNANIMITATE,

1. *Decide* să conexeze cererile;
2. *Declară* cererile admisibile în măsura în care acestea privesc motivele de plângere în baza articolului 6 § 1 care se referă la dreptul la un tribunal independent și imparțial și la restricțiile

dreptului de acces la dosarul urmăririi în procedura penală cu constituire de parte civilă și la durata procedurii comerciale, și inadmisibile pentru celelalte;

3. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție din cauza ignorării dreptului la un tribunal independent și imparțial în procedura penală cu constituire în parte civilă ;

4. *Hotărăște* că nu este cazul să se examineze suplimentar cu privire la fondul părții din motivele de plângere în baza articolului 6 § 1 din Convenție, privitoare la lipsa de imparțialitate a procurorului F.C ;

5. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție din cauza restricțiilor în dreptul de acces la dosarul de urmărire în procedura penală cu constituire în parte civilă sus menționate;

6. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție din cauza duratei procedurii comerciale ;

7. *Hotărăște*

a) că Statul învinuit trebuie să achite petentei, în termen de trei luni începând cu data la care hotărârea va fi devenit definitivă

conform articolului 44 § 2 din Convenție, 3 500 EUR (trei mii cinci sute euro) ca daune morale și 8 000 EUR (opt mii euro) pentru costuri și cheltuieli de judecată, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

b) că începând cu expirarea termenului menționat și până la transferul sumelor, aceste sume vor fi majorate cu o dobândă simplă având rata egală cu aceea a facilității de împrumut marginal a băncii centrale europene aplicabilă pe durata acestei perioade, la care se adaugă trei procente;

8. *Respinge* cererea de satisfacție echitabilă pentru celelalte.

Redactată în limba franceză, și comunicată în scris la 4 octombrie 2007 cu aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Søren NIELSEN

Christos ROZAKIS

Grefier

Președinte

Semnătura indescifrabilă

Semnătura indescifrabilă